

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETESEK:
4-hasabon pont sor egyszer 20 fill.
Minden következőnél 16 fillér.
Váltókor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, április 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolk: A Hamlet-kormány.
- Sok beszéd.
- A vasutasok fizetésrendezése.
- A csabai emberszállítók.
- Bajok a faszövetkezetnél.
- A házasság egyszerűsítése.
- A Schöberl-megye ismét üdvözl.
- Wertheimstein Rózsika nem vállk.
- Halálra kínzott örültek.
- Állatkínzás a templomban.
- Társa: Egy élet. Irta: Lia.

A Hamlet-kormány.

Arad, április 18.

Az álmok országa szegényebb lett újra egy ábránddal. Országboldogító, kolosszális álom lett volna, ha a valóság lehellete le nem fagyasztja a szépen nőtt, dédelgetett virágot. A neve ez lett volna: gazdasági függetlenség. Ki sem nyílt, nem is virágozott jóformán, elhervadt mégis idő előtt és besorakozik a koalíciós kormány trifóliumai közé. Ha másodvirágzására gondolni akar egyszer az ország, megteheti 1917 után. Csaknem így mondta ezt Kossuth Ferenc, vezére egy hatalmas pártnak, mely programjának sarkalatos pontjával tisztelte egykor ezt — az ábrándot.

De mégsem így mondta! Kossuth Ferenc, kit nyílt, őszinte politikusként szeretnénk látni, belemerült abba a kertelő politikába, mit a kormány elnöki székéből Wekerle Sándor diktál. Kossuth nem

mondta ki nyíltan ami szívében feküdt s nem nyilatkozott arról sem, hogy voltaképpen hogy is állunk a kiegyezési kampánnyal.

Meddig ez a levegőben lógás? Az emberek már üvöltöttek az utcán az éhségtől s a tehetetlenségtől. A magánélet egész rendje megakad s tompa forrongás vonul át a társadalmon. Gazdaságunk egy helyben áll, de a föld megindul alattunk. A nemzetből rendre kivész a hit az alkotmányosságban, a parlamentarizmusban s a tizenkilencedik századból ránk maradt összes csodaszerekben. Dolgozni szeretne, vagy ha ezt nem lehet, legalább ütni.

S mindez a bizonytalanság miatt, amiben ez a kiegyezési herce-hurca benne tartja az országot. Homokra senkinek sincs kedve építeni s a bizonytalanság közepett pang a vállalkozás, béna az ipar, szárnytalan a kereskedelem, bátortalan és rejtőzködő a pénz. Mindenki, aki munkájából él, jobban mondván szeretne megélni, dühösen ostromolja a munkaadót, legyen az állam, község vagy magános. Az meg bujik előle, nem mer sem igent, sem nemet mondani. S hogy merne? Maga sem tudja, mi lesz holnap. Szerencsésen sikerült (az élet nem tűr fél munkát) gazdasági életünk minden erét beletorkoltatni azokba a dolgokba és intézményekbe, melyek gazdasági egyezkedés tárgyai köztünk és Ausztria között. Amíg ez az egyezkedés végkép meg nincs vagy végkép meg

nem hiusult, egyszerűen megáll az ország vérkeringése.

Hát ez türehetetlen állapot. Az ország érdeke szent és nagy dolog ugyan, de az is érdeke az országnak, hogy fel ne forduljon, mialatt az érdekeit védik. Csáléra, vagy hajszra, de el kell dölnie végre ennek a kiegyezési ügynek. A kormányok talán várhatnak, de az ország nem várhat tovább.

Az alkotmányosság s a parlamentarizmus nem azt jelenti, hogy a kormánynak nem szabad nézetének lenni s nem szabad cselekednie, hanem azt, hogy felelős azért, amit tesz s cselekedete addig nem lehet bevégezett, amíg azt a törvényhozás nem szentesítette. De ez végre sem azt jelenti, hogy a kormánynak sorra konventikulumba kell ülnie minden egyes párttal, frakcióval és képviselővel, hogy kihallgassa a szíve dobogását s az ország legfőbb érdekeiben való állásfoglalását ahhoz szabja, hogy a legújabb folyosói szótár szavával élve, X., vagy Y. nagyságos ur „meg mer-e jelenni választói előtt”. Ez nem országos szempont, ez az illető képviselő ur magáandolga.

Az országnak az kell, hogy a kormány valami épkezláb dologgal jelenjék meg végre a parlament előtt, teljes felelősséggel és teljes önérzettel. A kiegyezési terv, amiben az osztrák kormánnyal megállapodott, vagy olyan, ami megfelel az ország érdekének, vagy nem olyan. Ha olyan, akkor a tények, az élet, a gazdasági szük-

Egy élet.

Irta: Lia.

Nem is vette észre, hogy az alkony mindjobban homályba borítja a szobát.

U csak irt . . . Mélyen az irás fölé hajolt s gyorsan percegett a toll az előtte fekvő könyv lapjain. Oh mennyi panaszt, mennyi keserűséget rejtett az magában! . . . Szomorú óráiban ez volt egyedüli vigasztalója s alósággal megkönnyebbült a lelke, ha olykor-olykor kiönthette a könyvbe mindazt, ami bensőjét eltöltötte.

Mind sötétebb árnyak gyűltek a feje köré s úgy vélte, mintha azok egyre ezt suttognák: — Üdvözlünk új menyasszony.

Csakugyan menyasszony volt. Az apja szemelte ki számára a vőlegényt. Eleinte ellenkezett, de végre is győzedelmeskedett felette az apa, aki szigorú, ellenkezést nem ismerő hangon kijelentette, hogy elhatározása megmáshatatlant! Nem merete újból megkísérelni az ellenszegülést s a finom lelkületű, jól nevelt leány így lett menyasszonya egy oly férfinak, akihez egy parányi vonzalom sem fűzte . . . De lassan-lassan belenyugodott a megváltoztathatatlanba és igyekezett, hogy megkedvelje azt a kopaszodásnak induló és az élet tavaszát már rég átélt férfit, akinek nemsokára odaadja ifju életét.

Igyekezett elüzni magától minden ideális gondolatot s beleélte magát az élet rideg valóságába . . . Képzetele nem csapongott többé holmi elérhetetlen dolgok után s mindezt csu-

pán azon jó tulajdonságának köszönhetette, hogy lelkének érzelmei fölött győzedelmeskedni tudott gondolataival . . . Később már egész megszokottá vált előtte vőlegényének alakja s önmegadással, mosolyogva tűrte a negyvenedik év felé közeledő férfi szerelmi suttogásait.

Oly sok szépet, oly sok jót ígért neki! A leány lebecsült szemhéjakkal hallgatta mindig e szavakat. Arcán ilyenkor egy fájdalom-szerű vonás képződött, szeme elhomályosult s míg látszólagos mosolylyal bölöngatott fejével, addig titokban egy parányi nehéz könnyecsepp szorult szempillái közé . . .

Jó ismerősei örömmel üdvözölték őt, s mindegyiknek első kérdése az volt, hogy boldog-e? mire ő gyöngye mosolylyal, halkán felelt: „Boldog vagyok.”

Mindenki előtt dicsérte, magasztalta vőlegényét és szavaiból ítélve a legboldogabb lénynek hitte őt mindenki . . .

Panaszos hang sosem jött ki ajkán. De kinek is panaszkodott volna. Az emberek mind hidegek, önzők, ki törődik másnak a bajával? Az apja meg rideg, komoly ember volt, kihez csupán üzleti dolgok érdekében lehetett szólni. Más más érdekelte őt. Leánya vőlegényét is csupa érdekből fűzte a család kötelességéhez, ugyanis nagy üzleti szellemet fedezett fel benne.

A leány mellől hiányzott az, a kibe bizalmat önthette volna. Anya nélkül élt s nagyon érezte ennek hiányát. Nem volt senkije . . . Így hát saját maga magát kellett támogatnia, nehogy lelki erejétől megfosztva, inogva lép-

kedjen az élet utjain, a hol a tömpérdek ember között úgy sem venné észre őt senkisé . . .

Pár héttel a lakodalma előtt egy hangversenynyel egybekötött táncestélyre ment, ahol ő is közreműködött, ugyanis unokahugát kísérte zongorán, aki egy melodramát adott elő.

Nem olyan kedvteléssel, nem olyan kipirult arccal vette fel béli ruháját, mint a többi mulatságba vágyó leány. Arcának kifejezése egy csöppet sem árulta el, hogy mulatságra készül . . .

Tekintete nyugodt maradt, csak midőn átlépte a terem küszöbét és a fényes csillárok reflexjével besugározták arcát, akkor mosolygott . . . Azt pedig senki sem sejtette, hogy nem volt természetes ez a mosoly . . .

Leányismerősei még sosem foglalkoztak vele annyit, mint ezen az estén Szünóra alatt mindannyian köréje sereglettek s a kérdés kérdést követte. Nekik is csak boldogságról, megelégedésről beszélt.

— Megérdemli, hogy boldog legyen. Jó, áldott lelkű volt teljes életében, mondták ezek.

És a mikor legjavában folyt köztük a társalgás, a menyasszony arca hirtelen elsárgult, ajka remegve ejtette ki a szót s mint egy selyemruhába bujtatott koldusgyerek, kellemetlenül forgatta fejét ide-oda.

Uralkodni próbált magán, nehogy észrevegyék hirtelen változását, ám hiába volt minden erőlködése, nem tudott nyájasságot színlelni.

Midőn ismét megszólalt a zene és a frakos urak karjaikat nyújtották a leányoknak,

segek erejével és hatalmával kényszerül rá a parlament s benne minden párt és egyes, hogy ezt a kötetést vállalja, állja s az ország boldogulásának útját ne állja. Ha nem olyan, akkor a kormány megtette a köteleességét s ha ebben nem volna szerezés, akkor a parlament dolga e kormányt kitenni az utból s olyant alakítani, amelyik az ország érdekeinek megfelelő munkát tud végezni.

Ami azonban a fő, Arad megye üdvözlí a kormányt. Ha már tetteket nem látunk, halljunk legalább szavakat.

Sok beszéd.

A képviselőház ülése.

*

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott, melyen napirend előtt Okolicsányi László betérjlesztette az állandó igazoló választmányának a horvát képviselők mandátumairól szóló jelentését, mely körül hosszabb közjogi vita fejlődött ki, melyben Ugron Gábor, Buzáth Ferenc és Wekerle Sándor vettek részt. Ezután a napirendre, a felekezeti tanítók fizetésrendezéséről szóló javaslat részletes tárgyalására került a sor. Számos lényegtelen felzárkózás után ért véget az ülés.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 18.

Részletes tárgyalás . . . Unalmas felszólalások. Stílárís módosítások. Semmi érdekesség. Ezért ugyan nem érdemes végigszemlédni egy ülés unalmát. Nem is igen erőltetik meg magukat a honatyák. Csak a mindenáron beszélni akarók ásitoznak bent az ülésteremben, várva a kitünő alkalmat, hogy a szokásos pontozati javításokat, melyeket már jó előre kiszemelték, indítványozhassák. Nem is igen figyel senki a tárgyalás menetére. Csak Apponyi Albert gróf hallgatja nagy türelemmel a sok, de értelmetlen szót, amelyet nagy bőséggel ontanak a „szónokok.” De a miniszter se figyel eléggé, aminek az a következménye, hogy a vita bezárása után olyan indítványt tesz, ami-

nek nincs helye. De Justh Gyula azért Justh Gyula, hogy még a miniszterektől se tőrjön házszabálysértést. Tehát vita lesz a dologból. Az álmos függetlenségiék felébrednek: minisztert kell védeni!

A végén mégis Justh Gyulának lett igaza. De csak félig.

Részletes tudósításunk:

(Előadók csomómatl.)

Az ülést pontban tíz órakor nyitotta meg Justh Gyula elnök, aki jelentette, hogy Thaly László képviselő hatheti szabadságot kér és Petrovits István képviselő mentelmi jogának megsértéséről értesítette, mert a temesvári ügyvédi kamara mentelmi joga felfüggesztésének megkérdése nélkül indított ellene vizsgálatot.

Hoitsy Pál előadó: Beterjesztí a pénzügyi bizottság jelentését a közösügyi kiadásoknak törvényileg még meg nem szavazott részének s a pécsi kiállítás költségeinek törvénybe iktatása dolgában.

Szász József előadó: Beterjesztí a közlekedési tanácsról szóló törvényjavaslat letárgyalásáról szóló bizottsági jelentést. Mivel a törvényjavaslatot többféle változtatás érte, kéri annak újból való kinyomatását.

Pogány Lajos előadó: Az eger—putnoki, sopron—kőszegi és pétervárad—beocsini h. é. vasutak engedélyezéséről szóló jelentéseket terjesztí be.

Justh János előadó: A földmívelési bizottság jelentését mutatja be a marokkói sáska-irtásra vonatkozó törvényjavaslat dolgában.

Okolicsányi László előadó: Jelenti, hogy az állandó igazoló-bizottság a horvát országgyűlés által kiküldött képviselők megbízó leveleit megvizsgálta és rendben találta. A megbízólevelekre van egy megjegyzése, hogy azok közjogellenes kifejezést használnak, mikor „közös országgyűlés” ról és „delegált” képviselők ról szólnak. A magyar birodalom országgyűlése nem közös, a horvát országgyűlésről küldött tagok pedig nem „delegált” képviselők. Kéri, hogy az elnökség a használt kifejezések közjogellenes voltáról átiratban értesítse a horvát tartománygyűlés elnökségét azzal, hogy jövőben hasonló kifejezéseket ne használjon.

(Az udvarias közjogászok.)

Ugron Gábor: A kérdés közjogi szempontból rendkívül fontos. Kéri ezért napirendre kitűzését és tárgyalását. Nem tartja helyénvalónak, hogy ilyen röviden végezzenek ebben az ügyben.

Buzáth Ferenc: Hozzájárul Ugron indítványához. Ez nem az első eset arra, hogy a horvát képviselők mandátumainak szövege ellen közjogi kifogás támadt, de a horvát tartománygyűlés ennek dacára sem gondoskodott a hibák korrigálásáról.

Elnök: Megjegyzí, hogy ugyanazt akarta indítványozni, amit Ugron. Most azonban kéri, igazolják a megbízó-leveleket s a dolog közjogi részét máskor intézzék el.

Wekerle Sándor: Olyan ügy elintézéséről van szó, melynek megvitatásánál a horvát képviselők mellözése nem volna ildomos. (Helyeslés.) Az elnöknek a rögtöni igazolásra vonatkozó javaslatával egyetért, a vitás közjogi kérdést azonban némileg elő kell készíteni s egyébb, függő horvát országgyűlési ügyekkel együtt le kell tárgyalni. Az a kérése, hogy a Ház most még ne határozzon a napirendretűzés felett.

Ugron Gábor: Hozzájárul Wekerle indítványához.

Elnök: A horvát országgyűlési képviselőket az állandó igazoló-bizottság javaslata alapján véglegesen igazoltaknak jelenti ki. A bizottságnak a közjogellenes kifejezésekre vonatkozó részét a Ház később fogja tárgyalni.

Molnár Jenő: A közlekedési bizottság nevében jelentést tesz több helyi érdekű vasutáról szóló javaslat letárgyalásáról.

(Módosításek.)

Török Ferenc: A kepe-rendszerről beszél s kéri, hogy annak megváltoztatása, illetőleg megváltása dolgában terjessenek elő javaslatot.

Kauffmann Géza: Stílárís módosítást indítványoz.

Apponyi Albert gróf: Kaufmann módosítást elfogadja, a székely kepe-rendszer megváltoztatására pedig már tárgyalásokba bocsátkozott az igazságügyminiszterrel.

A hetedik szakasznál

Kauffmann Géza a kántortanítók érdekében ad be módosítást.

Suciu János és Csernoch János stílárís módosítást nyujtanak be.

Apponyi Albert gróf: Hozzájárul Kaufmann indítványához, melyet gazdasági szempontból helyesnek tart. Azonban úgy véli, helyesebb volna, ha holnap határozná a Ház felette, mert addig mérlegelhetnék jelentőségét.

(Justh kontra Apponyi.)

Elnök: A vita be van zár a s így a szakasz felett a szavazást nem lehet elhalasztani.

Csernoch János: A házszabályhoz szól és kéri Apponyi kívánságának teljesítését.

megkönnyebbülve lélegzett fel. S e percben megfedekezve minden illemről, egy mellékterembe vonult, a hol kivüle senki sem volt. Itt öntudatlanul a falon függő nagy tükörre esett tekintete. Összeborzadt saját magától . . .

— Szenvedsz ugye? — mondá magában s a tükörben lévő leány felé bölintott. — Eltitkolod az emberek előtt kinos helyzetet és a legboldogabbnak nevezed magad. Jól teszed! Mert az emberek mind önzők, rosszak és csupán káröröm lakik bennük. Ha a valót tárnád eléjük, akkor nem szánakozás, hanem ennek éppen ellentétje töltene el bensőjüket. A világ gonosz. Jó barátokban bizni nem lehet, mert igazi, jó barátok egyáltalán nincsenek. A szomorú léleknek legjobb barátja a — fájdalom. Ez nem gunyolja ki soha az ember érzelmeit. Ez a legjobb vigasztaló a földön . . .

A táncteremből behallatszott a zene. Vigan táncoltak odabenn a párok s a sok ifju leány kipirult arccal, boldogan perdült a fényes kivilágításu, sikos padlóju teremben.

Csak ő neki nem volt öröme semmiben . . .

— Miért keseregsz? — folytatta maga magával a beszélgetést. Eunyire még sem szabad elhagynod magad . . . Most már ugyis késő! Nem segíthet rajtad semmi sem . . . Önts erőt lelkedbe és barátkozz meg helyzetetteddel . . . Még most sincs késő szétozlatni azokat a sötét fellegeteket, melyek be akarják borítani élted egét. Uralkodj magadon. Ember vagy, a kinek meg kell küzdeni mindennel! . . .

Halkan felnyílt az ajtó és egy szőke fiatal asszony lépett be, vidáman dudolva magában. A tükör előtt megigazította frizuráját s azzal mint egy fürge gyermek, kiperdült a szobából.

A leány most az ablakhoz lépett s forró

homlokát odaszoritotta a hideg üvegre. Egyszerre halk hangok ütötték meg fülét. Valaki a nevént szólította. Hátrafordult . . .

— Maga . . . az . . . Jenő . . . Bocsásson meg, hogy csak így a keresztnévén szólítom. De hisz mi jóbarátok voltunk mindig . . .

— Igazán boldognak érzem magam, ha ily bizalmas megszólítással illet. Már legalább is egy fél órája keresem, hogy gratulációmát kifejezzem. On talán nem is tudja, hogy én is itt vagyok a bálban?

— De igen . . . Láttam az előbb . . . Benn a teremben.

A leány alig birt magával. Szava elcsuklott Térdei inogtak, keble hangosan zihált s teljesen elvesztette önuralmát . . . Ez a találkozás csak még jobban felélesztette szívében azt a lángot, amelyet ugy erőlködött eloltani. De nem bírta! . . . Im azzal állt most szemben, aki egyedüli tárgya volt érzelmi s gondolatvilágának. Akit — szeretett! A férfi talán nem is sejtette ezt. Mint jó ismerősök találkoztak mindig s bár a leány szívéből imádtá őt, soha a legkisebb árnyát sem árulta el ennek. Oh, szerelem dolgában mennyivel könnyebb a férfi helyzete, mint a nőé. Ha a férfi szeret, ezt éreztetheti a leánnyal, sőt szavakban is kifejezheti előtte szerelmét. Mennyivel kinosabb a nő helyzete! Mert miként vélekednék egy férfi azon leányról, aki egyszerűen e szavakkal állna elébe: „Én szeretem magát.” Nem-e titkos gunyosoly jelenne meg az arcán s nem-e itélné el a leányt? De igen! A férfiaké a szabadság, a nőké a szenvedés!

— Gratulálok Önnek. Fogadja legőszintébb jókívánataimat. Tiszta szívből kívánom a legjobbakat — szolt a férfin.

— Köszönöm — susogta halkan amaz.

— És mondja csak, boldog menyasszony? Ugy-e az? Ilyen aranyos teremtésnek, mint maga, kétszeres boldogság menyasszonynak lennie.

— Miért?

— Mert jó lelke és nyájassága által bizonyára túladó szerelmet táplál Onnel szemben vőlegénye. S lehet-e a menyasszonyra nézve ennél kellemesebb valami?

A leány nem felelt.

— Boldog? — kérdé újból a férfi.

E kérdésre izgatottan ajkába harapott, szeméi szkráztak, szíve hevesen kezdett dobogni, de azért leküzdve mindezt, halkan felelte:

— Boldog vagyok!

De egy hosszú, fájdalmas tekintet kísérté e szavakat s mélyen a férfi szemébe nézett, mintha csak ezt akarta volna mondani:

— Te is ezt kérdezed tőlem? Nem érzed, nem gondolod, hogy mily fájdalmasan gyöttrő érzés dulja a lelkemet?!

Még sokáig szemben álltak egymással s egyre ostromolta a férfi kérdéseivel a leányt. Mely napon lesz az esküvője? El utaznak-e a menyegző után? stb. S amíg e kérdésekre felelt, úgy érezte, mintha a szívet valami szuros tövis marcangolná . . . De azért egyetlen egy mozdulattal, egyetlenegy tekintettel sem árulta el, hogy e percben is mennyit — szenved.

Mikor a férfi eltávozott, levetette magát egy székbe és a lelkében lappangó fájdalmat tovább magába tojtani nem bírva, zokogva suttozta:

* — Boldogtalan vagyok. Miattad vagyok az! . . .

Elnök: A házszabályok és gyakorlat szerint lehetetlen a vita bezárása után a szakasz tárgyalását elhalasztani.

Simonyi-Semadam Sándor: Nézete szerint addig, amíg egy pont felett a Ház nem határozott, a miniszternek joga van indítványokat tenni.

Kaufmann Géza (feláll): Ilyen körülmények közt

Tóth János államtitkár (közbeszól): Ne vond vissza az indítványt!

Kaufmann Géza (leül).

Sághy Gyula: Indítványozza, hogy a szakaszt újabb szövegezés végett megfelelő bizottsághoz utasítsák.

Elnök: Ilyet a képviselő ur, mivel a vita be van zárva, nem indítványozhat.

Apponyi Albert gróf: Indítványát visszavonja s fentartja a jogot, hogy a legközelebbi szakaszok valamelyikénél újra előterjessze.

A kilencedik szakasznál

Vlád Aurél módosítását elvetik.

A tizedik szakasznál

Goldis László stílárís módosítást javasol. Ehhez a Ház hozzájárul.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti.

(Beszélal mindenáron!)

Szünet után

Elnök: Az ülést megnyitja.

A 11. §-nál.

Kaufmann Géza: „Számított” kifejezés helyett „számítandó” teendő.

Csernoch János: Ez a javaslat teljesíti a kántorok egy régi óhaját, t. i. a fizetésük beleszámítatik a nyugdíjukba. Elfogadja Kaufmann indítványát, de még egy pótlást ajánl.

Jánoki Madocsányi Gyula: Hozzájárul Csernoch indítványához.

Blahó Pál, Goldis László szólalnak még fel.

A 11. szakasznál Bellai Mátyás a kántori és tanítói fizetések elválasztását kívánja.

Veress József az eredeti szöveget ajánlja elfogadásra.

A szakaszt az előadó módosításával fogadják el.

A 12. szakasznál Kaufmann Géza kívánja, hogy alaposan figyeljék meg a nemzetiségi iskolákat, mert nem szabad eltérni, hogy állami pénzen neveljék az állam ellenségeit.

Goldis László módosítást ajánl.

Vlád Aurél javasolja, hogy a felekezeti iskolai tanítókat, ha elhagyják az iskolát, az állam vegye át saját iskolájába.

Demján Vazul is módosítást nyújt be.

Elnök ezután berekesztette az ülést.

A főrendház ülése.

A főrend ház ma déli 12 órakor Desseoffy Aurél gróf elnöklete alatt rövid ülést tartott.

Több jelentélen elnöki előterjesztés után elfogadták az igazoló bizottság jelentését a főrendek jegyzékének kiigazításáról. E szerint kitörölték a jegyzékből: Molnár Istvánt, Márffy Agostont és Pjachevich Pál grófot. Felvették a jegyzékbe: Hertelendy Ferencet és Gyurát Ferencet.

Ezután a függő államadosságokat ellenőrző országos bizottságba megválasztották rendes tagnak: Wenkheim István grófot, póttagnak: Pálffy Béla grófot.

Elfogadták ezután vita nélkül az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslatot.

Az ülés a jegyzőkönyv hitelesítésével véget ért.

TÁVIRATOK.

Véres utcai harc.

Odessza, ápr. 18. Az éjszaka véres összecsapás történt a kikötő egyik terén az igazi orosz férfiak harci szervezetének tagjai és kikötői munkások között. Mikor az előbbieket körülbelül 30 főnyi csapata a Levasev-rakparton végiment, körülbelül ugyanakkor munkáscsapat fűtőkkel és kiáltásokkal üdvözölte őket, mire az orosz férfiak szövetségének tagjai körülbelül 30 revolverlővést tettek, melyektől öt munkás, köztük kettő haldiosan megsebesült. Katonáságot küldtek a helyszínére, a mely 15 embert letartóztatott.

A vasutasok fizetésrendezése.

A kistisztviselők nem segít.

Haszontalan félrendszer.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 18.

Többször, sokszor fölpanaszoltuk, hogy a vasutasoknak a „télre” megígért fizetésrendezése még a megvalósítás stádiumába sem ért és a kormány vagy nem készült még el a javaslattal, ami indokolatlanul perfid eljárás a vasutasokkal szemben, vagy pedig — ami még sokkal szomorúbb — oly gyatra, mitsém érő tervezetet dolgoztatott ki, hogy nem mer vele a közvélemény és a méltán békétlen vasutasok elé lépni. Néhányszor már kijelentették ugyan az illetékes tényezők — legutóbb Sztéryny József államtitkár — hogy „a napokban” közlésezzik a javaslatot, de leperregnek a napok, itt a szomorú emlékü sztrájk évfordulója is és a várva-várt tervezethez csak nincs szerencséje az országnak.

Egyik fővárosi napilapban ma azután egy Vasutas aláírással megjelent cikk mutatóba közli a kormány fizetésrendezési javaslatának egy részét. A cikk a hat rangosztály fizetés-emelését mutatja be számszerű adatokkal és a jólérsülttség akkora látszatával, hogy a javaslat másának véve a közleményt, érdemes vele, előnyeivel és hátrányaival foglalkozni. Az előnyökkel gyorsan végezhetünk, mert csak kettő van. Az egyik az, hogy az első három rangosztályban és fizetési fokozataikban a fizetések fölemelése arányban áll az illető főtisztviselők magasabb képzettségével, nagyobb felelősségével és hosszabb szolgálati idejével. A másik dicséretes oldala a javaslatnak a rövidebb várakozási idő megállapítása.

Ezekkel az előnyökkel szemben állanak a javaslatnak oly ríró hibái és haszontalan intézkedései, hogy kár volt vele egyáltalán előhozakodni és föltenni, hogy a vasutasokat, akik már maguk is nagyon unják a folytonos mozgolódást és békétlenséget, ki fogja elégíteni a nemzeti kormány a szakálgróf által szankcionált tervezete. Legszembeötlőbb sérelme a javaslatnak, hogy a kistisztviselőknek, tehát a vasutasok zömének fizetését csupán 200 koronával emeli. Mindenki tudja, hogy a mai általános drágaság mellett az évi 200 koronás többlet alig több a semminél, mert 200 korona édeskeveset változtat annak a tisztviselőnek helyzetén, akinek családja eltartásán kívül rendszerint még tanulmányi idejéből való nyomasztó kötelezettségeket kell teljesíteni. Az V. és VI. rangosztályban tehát szintén 400 koronával kell emelni a törzsfizetést, hogy a vasutasok megérezzék az államnak velük szemben való kiérdemelt jóindulatát.

A másik elhibázott intézkedés a várakozási időnek 3 évről négyre való fölemelése a IV. rangosztályban. Ez azt jelenti, hogy közel 1300 vasutas a jövőben a mostani 3 év helyett négyet tölt el a rangosztály 3 fizetési fokozatában, vagyis az eddigi 9 év helyett csak egy teljes előéptetési időszakkal később, 12 év után jut a magasabb osztályba. Így azután a 400 koronás fizetésemelés valójában csak 200 koronával többet juttat a vasutasnak, mert amit a fizetésemelés címén adnak, azt elveszik a várakozási idő meghosszabbításával.

Ha tehát a kormány fegyverszünet vagy pláne további éles harc helyett megnyugvást és évekre szóló békét akar teremteni a vasutasok körében, akkor ezeket a föntebb elősorolt sérelmeket még a javaslat közzététele vagy

képviselőházi benyújtása előtt kell helyrehozni. Lehet, hogy most is — mint már többször — az ország pénzügyi helyzetére fognak hivatkozni és azt mondani, hogy magasabb megterhelést az állam nem bír el. De ez dajka mese, amelyet avatatlannal el lehet hitetni, mert a gyakorlatiasan gondolkodó, az államvasuti bevételeket ismerő vasutas jól tudja, hogy a kormány és törvényhozás sok millióra menő bevételi szaporulatot érhetne el, ha csak — akarná. Értjük alatta az árutarifák kérdésének rendezését, amelynek lelkiismeretes keresztülvitele óriási bevételi többletet eredményezne anélkül, hogy a kereskedői köröket a legkevésbé is érzékenyen sujtánák. A dijszaoások igazságos és modern reformjához azonban nem akarnak nyulni, mert — amint hozzáértők állítják — az árudíjtételeknél a kincstár igen keveset, ellenben a refakciáknál mások és jogosulatlanul igen sokat keresnek.

A csabai emberszállítók.

Akik 1700 embert csábitottak ki.

Achim András barátai.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, április 18.

Érdekes és mindenestre jellemző vonás a csabai volt Áchim-párt vezetőinek működésére az a két ítélet, melylyel egy-egy Áchim-párti vezetőt sujtott a csabai főszolgabíróság. Ezek a vezetők — kapitányukkal egyetemben — folyton a kivándorlás miatt panaszkodnak s ezenközben hűségezen zsebrerakják a kivándorlási társaságtól az ügynököknek járó koronákat is. Az Áchim-párt két oszlopos tagjáról, a bérkabátos Tóth Pálról és Surinás Jánosról, ki ismételtlen volt Amerikában, kiderült, hogy kivándorlásra csábitják a népet. Prospektusokkal és hirdetményekkel árasztják el a környék lakosságát s rábirni igyekeznek őket arra, hogy mind tömegesebben siessenek Amerika felé.

A nagymartoni rendőrkapitány, Pamlényi Gábor már egy félesztendeje szorgoskodott azon, hogy kiderítse egy nagystilű kivándorlási ügynöknek a hol és kilétét. A negyven ezer lakosból álló Békés-Csabából igen sűrűn vándorolnak ki a parasztok Amerikába és ezeknek a közvetítését Pamlényi egy embernek tulajdonította. A rendőrkapitány megfigyeltette a kivándorlókat Bécsben, Ratiborban és Oderbergben és a mikor február havában már kellő számban voltak kompromittáló adatai, Kossuth kereskedelemügyi miniszterhez fordult, arra kérve őt, hogy engedné meg, hogy egyes személyekre nézve az ottani postán levélbeli megfigyeléseket tehessen. E megkeresésnek a miniszter eleget tett. A nagymartoni postán jött kivándorlásra csábitó levelek mind egy kézből valók, Tóth Pál békéscsabai polgárember kezéből, aki a kivándorlást nagyban elősegítette. Andrassy belügyminiszter engedélye folytán Pamlényi Békés-Csabára utazott, itt a csendőrség segítségével több házkutatást tartott és ez alkalommal olyan levelezésre bukkant, amely egy világcégnek is becsületére vált volna.

Pamlényi több száz levelet foglalt le, amelyekből pontosan megállapítható, hány embert küldtek az ígért földjére és pontosan azt, hogy mennyi províziót fizettek utána. Konstatálták még azt is, hogy a virágzó üzletet Tóth Pál 1901. óta üzi és hogy az általa Amerikába jutott kivándorlók száma meghaladja az 1700 embert. A soproni Rebenwurz-féle kivándorlási irodától beszerzett summa éppen 17.000 koronát tesz ki.

A kivándorlók rendszerint Hamburg és

Brémán át lettek expedálva és Tóth volt az, aki nekik uzsorakamatra előlegezett valamelyes összeget. Tóthnak Békés Csabán cinkosai is voltak, akiknél szintén találtak kompromittáló leveleket. Az egyik társnak Surinás János a neve, aki tevékenységét csak tavaly kezdte meg.

Sailer Elek főszolgabíró Tóth Pált két hónapi elzárásra és 300 korona pénzbüntetésre, Surinást pedig egy hónapi elzárásra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte.

A Schöberl-megye ismét üdvözl.



Örök kár, hogy a parlamentnek az a szellemes közbekialtója, aki a Schöberl-megye kevéssé megtisztelő elnevezésével illetve Aradmegyét, az ismeretlenség homályába rejtőzik. Így csak a törvényhozó kámzsás Anonymus-szal tudhatjuk, hogy hála az érett megfontolás, az észszerű gondolkodás teljes hiányának, a Maros-menti poliglott törvényhatóság ma ismét annak mutatkozott, aminek a forró parlamenti hangulat egyik megihlett percében ötlelesen megbélyegezte.

Aradvármegye állandó választmánya mai, *Károlyi* Gyula gróf főispán elnöklete alatt tartott ülésén két törvényhatóság átiratára azt határozta, hogy az április 23-iki közgyűlésnek javasolja a kormány üdvözlését, más szóval Aradmegye is bizalmi föllíratot intézzen a kormányhoz.

A megye tehát ismét üdvözl. Sem ok, sem alkalom nincs ugyan, de azért hiva a megye a Schöberl elméletnek, hogy a kormányt, *mihelyt kormány*, üdvözlje egyszer, üdvözlje kétszer, sokszor, a hány-szor csak valamely szervilis törvényhatóságnak a gondolkodástól meg nem erőltetett agyából kipattan. Érthető, hogy nemes Somogyvármegye a kormánynak a hadseregszállításoknál elért „sikerei” alkalmából azon melegében, még januárban üdvözlő föllíratot intézett a kabinethez. De az már érthetetlen és tisztára nevetséges, hogy ma, hónapokkal az üdvözlés alkalmá és jogcíme után, Aradmegye újból megküldje hódolatát a bársonyszékek boldog tulajdonosainak.

Lehetséges azonban, hogy itt nem a megénekelt Abdera egyik tipikus megnyilatkozásával állunk szemben, hanem Aradmegyének különösebb okai vannak hálálkodni a nemzeti kormány irányában. Így azután rendben volna az üdvözlés dolga és indokolt a meleg elismerés, amelylyel a megye újból adózni akar. De akkor ne resteljük az urak a zöld asztal mellől fölvilágosítani a kevésbé beavatott tömeget azokról az elévülhetlen érdemeikről, amiket a kormányzat gyepelőit tartó nagyurak az ország szolgálatában, vagy legalább a megye közönségénél szereztek. Mert a közvélemény, még a koalíciósabbik része is valóban nem tud semmi olyat, amit Clio a kormány érdeméért jegyezhetne föl lapjaira az utókor számára. Az elfogultság vádjának erőltetése végett hivatkozunk azokra, akik nálunk is, a történelemnek nem épen fukar muzsájánál is jobban ismerik, helyesebben ismernék a kormány érdemeit, ha volnának. Hivatkozunk a szerénység erényével nem igen ékeskedő kabinet tagjaira, akik alig egy hete tették közzé egy évi beszámolójukat. Ennél kiál-

több szegénységi bizonyítványt még nem állított ki magáról kormány! Keserves keretelés volt az egész jelentés, amelyről még félhivatalos koalíciós lapok is azt írták, hogy kár velt vele a nyilvánosság elé lépni, mert nagyszabású, az ország gazdagodását és megerősödését előmozdító munkálatot még nem végzett a kormány.

Mi indítja tehát Aradvármegyét arra, hogy ma is babérágot nyujtson a kormány felé, mint akkor, amidőn a kabinetből hivatalba lépése idején valóban korszakos alkotásokat várt a megye közönsége? Csak nem az érdemtelenséget, a kiábrándítást akarja megjutalmazni?! Aradmegye törvényhatósági bizottságának illő tisztelettel figyelmébe ajánljuk, mérlegelje határozatának meghozatala előtt azt, mit tett és mit nem tett az üdvözlendő kormány. A megfontolást és elhatározást megkönnyítendő, felállítjuk a kabinet működésének mérlegét. Az egyik serpenyőbe, az „alkotásokéba” belekerülnek a költségvetéseknek, az ujonckoknak és a közös hadseregi terheknek, tehát az ország pénz- és véráldozatainak pontos, minden levonás nélkül való megszavaztatása, a diszkrécionárius iparfejlesztési és a munkásbiztosítási javaslatok. Egy év törvényhozási munkájának ez valóban édes kevés, különösen akkor, ha meggondoljuk, hogy az *örszem elmélet* föllállítására és buzgó keresztülvitelére a kormány bámulatosan sok idővel rendelkezett.

Sokkal gazdagabb a mérlegnek passzív oldala, amelyen a beváltatlan ígéretek, a kormány működéséhez fűzött és szertefoszlott remények egész tömege szerepel. Hamarosan csak néhányat ragadunk ki, hogy a feledés fátyola ne boruljon az országnak legszínesebben szőtt, gyönyörű ábrándjaira. A „kikapcsolt” magyar hadseregről, az egyelőre megvalósíthatatlanról nem szólnak. De a gazdasági önállóság, amelyről már elvégeztetett, hogy nem lesz, az alkotmány körülbástyázása, amely szintén nem lesz, a belügyi reformok egész sorozata, amelyből még mutatót sem adtak, a gazdasági élet föllendítése, egészséges birtokpolitika, progresszív adórendszer, kulturális alkotások, általános választói jog: mind csak szemfényvesztő ígélet volt, amelynek megvalósításával a kormány az országnak — és Aradmegyének is — tartozik.

E tartozások lerovása után szívvel-lélekkel csatlakozunk az üdvözlőkhöz és az elismerés cserkoszorujába befűzzük a magunk leveleit is. De addig, amíg a kormánynak szegyenkeznie kell a dologtalanságán, az ország sikeres kiábrándításán: legalább is furcsa és ne vetséges hódolatjelző üdvözlésekkel magas színe eljárulni. Ha Aradmegye mégis megtenné, akkor a kormány dicsőségét nem öregbiti, ellenben újabb tanúságot tesz arról, hogy de bizony isten Schöberl-megye, amely rogyásig üdvözl, akár van ok, akár nincs.

Vagy talán annyira vagyunk már, hogy a főispánnak bizalmat és üdvözlést *kell* szállítania a kormánynak? Oknak ez is ok a manifesztációra, de akkor legalább mondják meg nyíltan a megye urai, hogy az üdvözlő felirattal, melyet *szinmagyar megyék is elvetettek*, kénytelen-kelletlenül bár, de terhes kötelezettséget teljesítenek.

A házasság egyszerűsítése.

Beadvány a városhoz.

Arad, április 18.

Inkább lehet a kört négyszögűsíteni, inkább lehet a kormányozható léghajót feltalálni, az önálló vámterületet behozni, a katonai létszámemelést el ejteni, a koalíciós kormányt liberálisnak nevezni, az aradi tüzérszázárnya építését akár holnap megkezdeni, semmint a közigazgatást egyszerűsíteni. A közigazgatás gordiusi csomóját akarja egy *Vider* Izsák nevű felsővisói polgártárs megoldani. A megoldás, melynek gyökerei a *Vider* által szerkesztett *Családi törzskönyv vagyis törvények és rendeletek végrehajtója s iroda kezelés egyszerűsítője* című művében vannak, lefözi a legpokolibb kedvű francia bohózatirót. Annyira kacagtató és mulatságos. *Vider* polgártárs a városhoz intézett beadványában ismerteti a közigazgatás egyszerűsítésére vonatkozó módszerét.

A hosszú beadvány elején a felsővisói egyszerűsítő megengedni kéri, hogy feltárja azt a sötét kamrát, amelyből a közigazgatási bajok és elégedetlenségek származnak. Azután fejteget. Kiváló törvényismeretről tesz tanubizonyosságot ama fejtegetéseiben, amelyekben a házassági törvény kinövéseit magyarázza. Ugy látszik, hogy szükségéből lett *Vider* a házassági jog tudora.

A házassági törvény — mondja a kiváló jogtudós — megtiltja, hogy bizonyos körülmények között egymással házasságot köthessünk. *Vider* tovább megy. Valaki a felesége ellen válópárt indít. Időközben más helyre költözött s itt más nével ismerkedett meg, akivel házasságra akar lépni. Mit tesz az anyakönyvvezető? Az új helyen hirdeti ki őket és adja össze. Így a törvény is és az első feleség is ki van játszva.

Ugyanez a törvény kimondja, hogy gyám, apa, unoka egyike-másika között házasságot nem köthet. Igen, — szól *Vider* — honnan tudja ezt a távolbeli érdekelt fél, hiszen senkinek nincsen a homlokára írva, hogy gyám, apa vagy unoka. Miután így felsorolta mindazokat az adatokat és gyökereket, (?) amelyekből a bajok származnak, áttér a *Családi törzskönyv* ismertetésére. Most pedig átadjuk a szót *Vider*nek, aki írásművészetével az alábbiakat adja be az olvasónak:

„Tekintetbe véve azt, hogy minden nemü szellemi és tárgyi dolgok embertől származnak, mindezek érette vannak, de mert róla származó s minden pillanatban neki magának vagy másnak szükséges adat különböző helyeken szétszórva szemé előtt nem lebeg, a sok hivatali munka egyszerűsítésére csakis a családi törzskönyv szolgálhat, amely áll községenként a jegyzői irodákban vezetendő minden egyes családról megszerkesztett egy családi törzskönyvből, amelyben az e családhoz tartozó minden egyes családtagról egy-egy törzskönyvi lap van. Ezen minden családtag személyes és vagyoni állapotát feltüntető rovatok vannak, ezek nyilvántartására miniszteri tárcák szerint felfektetett s hozzá fűzendő iktató lapokból állanak.”

Ez volna a közigazgatás egyszerűsítésének *Vider*-féle módja, amint azt felsővisói magányában *Izsák* ur kifundálta. A fentiekből látható, hogy milyen egyszerű lenne a közigazgatás a *Családi törzskönyv* stb. alapján. Egy kis bajról azonban elfeledkezett *Izsák* ur. Arról ugyanis, hogy a családi törzskönyv rovatainak kitöltése alkalmával a hölgyek nem fogják pontosan bevallani éveik számát, csupán az életük tavaszainak számát. *Zubor* Andor aljegyző meg is jegyezte *Vider* tervezetére:

— Ez egy egyszerűsített közigazgatás?! Hiszen mi sokszor egyszerűbben közigazgatunk.

MULATSÁGOK

(=) Mükedvelő előadás Brádon. A *körösbányai* mükedvelők sikerült mükedvelő előadást rendeztek tegnap Brádon. Csiky Gergely *Nagy-mama* című színművét adták elő nagy hatással. A címszerepben Fóthi Nándorné aratott megérdemelt sikert. Márta szerepét özv. *Szegedi* Miklósné játszotta meg nagy hatással. A többi szereplő: Nogáll Károlyné, Parankay Gyula, Iborovszky Pál, Urbán Józsefné, Parankay Gyuláné, Kiss Ferencné, Ulajos Vilma, Urbán József, Fóthy Nándor és Buzás Antal járultak hozzá az est sikeréhez szép játékkal. A tiszta jövedelem 250 korona volt, amelyet jótékony célra fordítanak.

Wertheimstein Rózsika nem válik

Hogy él Rotschildné?

Beszélgetés a válásról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 18.

Jeleztük már, hogy Rotschild Károlyné Wertheimstein Rózsika váratlanul hazaérkezett Nagyváradon lakó szüleire. Ez a váratlan utazás sok kombinációra adott alkalmat s mármár hangosan suttogták, hogy Rotschildné válik. Alapot adott ennek a gyanúnak a budapesti Az Ujság című lapnak egy közleménye, mely tendenciózus színezéssel azt is hírül adta, hogy a fiatal férj, Rotschild Károly neje távollétében visszaköltözött legénylakásába. Ezeket a híreket még a tegnapi nap folyamán megcáfolták.

Egyik nagyváradai ujság érdekes tudósítást közöl a Wertheimstein Rózsika utazásának és eddigi házasesetének körülményeiről. A tudósítás így hangzik:

Rotschild Charlesné már esküvője alkalmával megígérte édesapjának, hogy április havában okvetlenül ellátogat Nagyváradra annál is inkább, mert erre az időre esik édes anyja halálának évfordulója. Érkezését tehát várták, csupán a napját nem közölte családjával, hogy az meglepetés legyen. Kedden reggel azonban Nagyváradra érkezett Rotschild Nathanielné levele, menyének címezve, akit a lady rendkívül megszeretett. A család tagjai mindjárt megjegyezték:

— Most már bizonyára utra kelt és ma holnap megérkezik Rózsika, mert már ide küldte az anyósa a levelét!

Pusztán véletlen, hogy Wertheimstein Sarolta kisasszony, egy ismerőse érkezését várva, a vasuti állomáson volt; s képzelhetjük örömezését, amikor a gyorsvonatról nővérét látta leszállani, másik nővére, Strasser Alfréd bécsi bankár neje társaságában. Wertheimstein Alfréd kapitány éppen a kaszinóban időzött; onnan hívták haza ez örömhírrrel...

Tudósítónk beszélt Rotschild Charlesnével is, aki félig méltatlankodva, félig mosolyogva emlékezett meg az Az Ujság közleményéről.

— Szombaton keltem utra, mondotta, miután a férjem megengedte, hogy gyermeki kötelességemnek eleget tegyek. Egyfolytában utaztam Bécsig, ahol mindössze egy napig pihentem Clarisse nővérem házában. Bécsig egy kurir kísért, aki visszatértemkor ugyancsak Bécsig újra elém utazik. Mikor ezt a cikket olvastam, azonnal sürgönyöztem a férjemnek Londonba, hogy milyen ostoba ujságközlemény jelent meg rólam.

S azután kedvesen mosolyogva tette hozzá:

— Megmutassam önnek a returjegyet

is? Annak bizonyosságául, hogy csakugyan nem volt szándékomban itt maradni?

Az ifju urnő ezután lekötelezően szíves szeretetreméltósággal beszélt el, hogy nászuton Velencébe, onnan pedig csakhamar Porefiba mentek, amely egy búbajos, idilli hely a Rivierán, mintegy két órányira Geonnától. Ott néhány hetet töltöttek, felkeresték Flórencet, a virágok mesevárosát s azután Franciaországba, Rennesbe, majd Párisba utaztak, ahol rokonaiknál, ismerőseiknél tettek látogatásokat. Onnan hazatértek Londonba, kirándulást tettek Trenk városába, ahol Rotschild Charlesnek nagy birtoka van s ahol az uradalom s a község népe a fiatal párt a legfényesebb ovációkkal fogadta. Jelenleg londoni palotájukban, vagy a Londonhoz közeli Astorn kastélyában laknak.

Rotschild Charlesné számos gyönyörű fényképet is hozott magával, hogy családjának új otthonát bemutassa. A pompás felvételek az astroni remek kastély és a rengeteg parkot ábrázolják, festői facsoportjaival s messze terjedő gyepes síkjával, ahol exotikus állatok: struccok és kenguruk egész serege futkározik, ugrándozik. A fiatal Rotschildné élete most ugyancsak mozgalmas: házuknál egymást éri a sok látogató. Angliában ugyanis nem a fiatal párok tesznek először bemutatkozó látogatást, hanem őket keresik föl először a rokonok és a család ismerősei s azután ők adják vissza e látogatásokat. Ideje most e társadalmi kötelezettség teljesítésével telik; egyebekben pedig nagyon kellemesen lepte meg, hogy Angliában mennyire szeretik a magyarokat.

Jelenleg a fiatal Rotschildné pár hétig marad Nagyváradon, édes apja házában, de csak a vizontlátásig bucsuzott tudósítónktól.

— A nyár vége felé, gondolom, augusztus havában, ismét ellátogatok Magyarországra, Cséhtelekre, — mondta munkatársunknak — még pedig férjem társaságában. Remélem, tette hozzá mosolyogva, akkor nem támadnak ilyen kellemetlen pletykák.

Tudósítónk ezután bucsut vett Rotschild urnőtől, meggyőződve arról, hogy a nagyváradai leány a legpéldásabb boldog házasesetet éli a londoni Rotschild ház fiával.

Bajok a faszövetkezethél.

Megtámadott közgyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 18.

Múlt hét szombatján alakult meg az *aradi első tűzifa és szénbeszerzési szövetkezet* a város háza földszinti tanácstermében, s máris nehézségek merülnek fel a szövetkezet végleges megalakulása tekintetében. Azok ugyanis, akik az előmunkálatokban jelentékeny szerepet játszottak az alakuló közgyűlés határozataival kijátszottaknak érzik magukat s holnap beadják az aradi törvényszékhez, mint cégbíróshoz a közgyűlés határozatainak megsemmisítéséért a kérvényüket.

A kérvény, amelyet eddig már számos részvényjegyző aláírt, teljes szövegében a következő:

Tek. kir. Törvényszék!

Az aradi első tűzifa és szénbeszerzési szövetkezet részvényeseinek egy része által 1907. évi április hó 18. napján megtartott alakuló közgyűlése által hozott összes határozatai ellen ezennel záros határidőn belül felebbezéssel élve kérjük a tek. kir. törvényszéket, miszerint ezen közgyűlést összes következményével együtt megsemmisíteni méltóztatassék, mert a kereskedelmi törvény határozott rendelkezése szerint az alakuló közgyűlésre minden egyes részvényes és pedig

egy általuk aláírandó iven vagy posta útján ajánlott levéllel lettek volna megbízandók. Ehelyett — amint csak később és jobbadán elkésztetten értesültünk, — ez a meghívás csupán hírlapi hirdetés útján történt — amit pedig a részvényesek túlyomó része, akiknek sem ideje, sem kötelessége a hírlapi közleményeket figyelemmel kíséreni — egyáltalán nem tudott és így történt, hogy a jelzett közgyűlésen a részvényeseknek csak egy eltűnően csekély száma vett részt. Így történhetett meg, hogy ezen a közgyűlésen tudunk és beleegyezésünk nélkül olyan határozatok hoztak, s olyan intézkedések történtek, amelyek úgy az egyes részvényesek, valamint a szövetkezet egészének az érdekeit veszélyeztetik, és utóbbinak existenciáját már eleve kétéssé teszik. Oly intézkedések tétetvén, amelyek az alakuló intézménynek sem anyagi, sem erkölcsi tehetségével arányban nem állanak. Ugy az egyes részvényesek, valamint a közérdek szempontjából, tehát a sérelmes közgyűlés határozatai hatályon kívül helyezendők, és a közgyűlés összes konzekvenciájával megsemmisítendő.

Beszélik, hogy ezt a kérvényt körülbelül 100—150 részvényes fogja aláírni, akik egytől-egyik elégedetlenek az alakuló közgyűlés eredményével. Természetesen kérdés, mennyiben fog a törvényszék ennek a kérelemnek helyt adni, az azonban bizonyos, hogy egyelőre sikerült ideig-óráig megakadályozni a szövetkezet cégének bejegyzését s ezzel a társaság végleges megalakulását.

Halálra kinzott örültek.

Az embertelen ápolók.

Mi történik a tébolydákbán?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 18.

Sűrű a panasz, hogy az örültek házában rosszul bánnak a betegekkel. Bizonyíték csak ritkán akad az ilyenfajta állításokra és így rendszerint azzal végződik az ügy, hogy a betegek „tulizgékonyak“.

Most azonban a berlini törvényszék előtt olyan pört tárgyalnak, amely kétségtelenné teszi, hogy két ápoló kegyetlensége a halálba üldözött egy elmebetegét.

Rotschild Benno vállalkozót a charlottenburgi Edelheim-féle elmeógyógyintézetben ápolták. Két ápoló, Fritz Róbert és Malotka Pál, úgy bánt a szegény emberrel, hogy néhány heti ottlét után meghalt.

A bíróság tegnap vont a felelősségre a két szivtelen alkalmazottat.

— On ellen, Fritz Róbert, az a vád, — mondotta az elnök — hogy ütötte-verte Rotschildot.

— Ez nem igaz! mondotta a vádlott.

— Nem? Hát sohasem nyult hozzá?

— De igen, egyszer!

— Hát mondja csak el.

— Kérem, egyszer Rotschild nem akart a kertbe lejönni sétálni, mert, mondotta, a kalapja csunya. Erre én megfogtam és kilöktem az ajtón. O nekem jött, mire a torkát ragadtam meg.

— Es aztán?

— Es aztán néhányszor arcul ütöttem.

— No, nem csak annyi történt. Maga bevitte azt a boldogtalan beteget egy kamrába és ott kinozta. A kollégái még azt mondták magának, hogy vigyázzon, mert baj lesz. „Dehogy lesz!“ — válaszolta ön és puffolta tovább. Igaz-e ez?...

— Nem!

— No, majd a tanuk szemébe mondják. A másik vádlott pedig, Malotka Pál, egy gramm chlorhidrátot adott be Rotschildnak, hogy mi-

kor az orvos jön, ne tudja elbeszélni, mi történt vele. Így volt-e Malotka?

Malotka előre lépett és azt mondta:

— Igaz, hogy beadtam neki egy gramm hidrátot, de csak azért, mert nagyon izgatott volt. Ha a beteg izgatott, mindig beadunk neki csillapítót.

— Amibe azután belehal a beteg. Hát önök oly könnyen hozzáférhetnek a gyógyszerekhez?

— Igen. Rendelkezésünkre áll egy kézi gyógyszerész.

— Elaludt Rotschild, miután beadta neki a hidrátot?

— Nem?

— Megmonda-e az orvosnak, mit csinált vele?

— Nem.

— Miért? Hiszen az kötelessége lett volna? A vádlott hallgat és lesüti a szemét.

— Nem felel semmit? — folytatja az elnök. — Furdalja a lelkiismerete. Furdalhatja is, mert maguk ölték meg Rotschildot. A maguk lelkén szárad azaz emberélet. Önöknek az lenne a kötelességük, hogy enyhítsék azoknak a szerencsétleneknek a sorsát és ahelyett ütik-verik és azután megmérgezik. Önök nem emberek.

Az elnöknek a szavai óriási hatást keltettek. A bíróság a két embertelen ápolót öt-öt évi fegyházra ítélte.

Még mindig a kónyiak.

Nadrággomb és elvhűség.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 18.

A szakcsi választás, amelynek sorsa tudvalevőleg néhány nadrággombon és a kónyi hölgyek kíváncsiszkodásán dőlt el, még mindig foglalkoztatja a politikai köröket. Most már kezd a dolog a botrány felé fajulni, ami igen természetes, hiszen Magyarországról és politikai kérdéseiről van szó. Valószínű, hogy a pikantéria teréről a komoly személyeskedés terére helyeződik át a harc, amelynek komoly politikai jelentősége is van, mert a szállongó hírek szerint a néppártot annyira bántja a szakcsi választáson történt kudarc és az azt követő leleplezések, hogy komoly áramlat indult meg a pártnál a koalícióból való kiválás érdekében.

Budapesti tudósítónk az alábbiakban számol be a szakcsi és kónyi ügyek legújabb felméréseiről:

Huszár Károly, a néppárt megbukott jelöltje a szakcsi választáson, ma az alábbi érdekes levelet intézte *A Nap* szerkesztőségéhez a botrányos korteskedések dolgában:

Arra való tekintettel, hogy a szakcsi választás epizódjait az egész sajtó hetek óta tárgyalja és hogy különösen Markos Gyula a vele megtörtént legpikánsabb botrányokat sem resteli a nyilvánosság elé vinni, kérem sziveskedjék alábbi soraimat közölni:

Mindnyájan helytelenítjük a korteskedés olyan elfajulását, amely a köztisztességbe ütközik. De azt konstatálni kívánom, hogy Markos iskolát csíndlt és világrekordot ért el. Ő van tehát a legkevésbé hivatva arra, hogy a közmorál nevében bíraskodjék. Markos szerepe a kónyi incidenssel elterelni a figyelmet arról, hogy ő saját lapjában azt írta Hainrikffy-ről, feltétlen bizonyossággal tudja róla, hogy ezelőtt még három héttel darabont volt. A Nagy Dezső kigombolt nadrágjánál sokkal érdekesebb volna azt tudnunk, honnan tudta Markos azt, hogy Hainrikffy darabont volt a választás előtt 8 héttel. Ha tudta, miért nem világosította föl

vezérét, Kossuth Ferenc urat, hogy az ne kompromittálta volna pártját azzal, hogy hű 48-asnak nevezett olyan embert, aki a régi rendszer egyik erős oszlopa és főkortese volt a 48 asok ellen a szakcsi kerületben, és akiről egy 48 as képviselő, Markos Gyula bátran megírhatta, hogy darabont. Erre várok omoly feleletet.

Arad nem kap főiskolát.

Visszautasítás az egész vonalon.

Az ipariskolát sem fejlesztik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 18.

A harmadik egyetemnek Aradon való fölállítását Apponyi Albert gróf aradi látogatása során még szóba sem engedte hozni, mert azt tudvalevőleg más város fogja megkapni. Anyit azonban bátorkodott remélni Aradváros közönsége, hogy a létesítendő többi főiskola közül valamelyiket megkapja. Vérmes és a teljesedés kevés látszata van annak a reménynek, amely aradi műegyetemre áhítozik és ezért Arad jóval szerényebb kívánsággal, egy itt fölállítandó felső ipariskola igényével lépett föl a kereskedelmiügyi kormányval szemben. A minden téren lemaradt város évtizedes hagyományos mellőzésére cáfolt volna rá, ha ígéretet kapott volna arra, hogy a felső ipariskolát neki juttatják. Nem ez a kellemes csalódás nem érte Aradot. Kossuth Ferenc leirt a városhoz, hogy épen ezt a kérését nem teljesítheti. (Igaz, hogy a más főiskolákra vonatkozót is kegyelmesen elmellőzi a kormány, de erre nézve mélységesen hallgat a leirat.)

Az aradi ipari főiskola tervének elejtését mélyen fájlalja az aradi kereskedelmi és iparkamara is, amely most megjelent évi jelentésében így emlékezik meg a város kérésének mellőzéséről:

Az év második felében híre menván, hogy a kereskedelmiügyi miniszter az országban egy harmadik ipari főiskola felállítását tervezi, Aradváros közönsége s ugyanakkor a kamara is tüzetes és indokolt felterjesztést intézett a miniszterhez az iránt, hogy a tervezett főiskolát az aradi állami fa- és fémipari szakiskola átszervezésével Aradon állítsa fel. Kifejtettük a felterjesztésben, hogy Arad nemcsak a Tisza Maros-szögnek, de az egész magyar Alföldnek és Délmagyarországnak legfejlettebb iparral bíró városa, melyre igen nagy vidék támaszkodik s mely minden tekintetben alkalmasnak mutatkozik arra, hogy egy felállítandó ipari főiskola székhelye legyen. Utaltunk rá, hogy a meglévő szakiskolának felső ipari szakiskolává való kifejlesztése érdekében Aradváros a legmesszebbmenő áldozatot kész hozni s e célra felajánlja az iskola és műhelyek épületeit. A felterjesztés nem részesült kedvező elintézésben, bár a miniszter kijelentette válaszeiratában, hogy ki fogja bővíteni az aradi ipari szakiskolát.

Ezt a kijelentést itt annál inkább leszögezzük, mert a kibővítésre tényleg nagy szükség van. Tudunkkal annak tervei már két évvel ezelőtt elkészültek s aránylag nem is nagy áldozattal megvalósíthatók lennének. Szükséges ez a kibővítés már a tanoncok rajzbeli oktatásának szakszerű alapra fektetése érdekében is, mert a tanoncoktatásnak még a kamarai székhelyen is nagy akadálya, hogy megfelelő rajztermek nem állanak rendelkezésre s a tanoncok rajztanítását, általában a szakszerű ipari tanoncoktatást egészen egy kalap alá kellene hozni az ipari szakiskolával, ha az ez irányban sok tényező részéről kifejtett jóra való törekvésnek igazán komoly számbavételt igénylő eredményeket akarunk biztosítani.

Hogy mennyire égetően sürgős és szükséges az aradi fa- és fémipari iskola kibővítése,

azt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy az iskola évente mind több és több hallgatót kénytelen visszautasítani azért, mert az iskola nem képes az összes jelentkezőket befogadni. Már ma is jelentkeznek az ipari pályára készülő ifjak a szeptemberben kezdődő tanévre, nehogy túlszűfolság miatt az ősszel visszautasítsák őket.

De hiába készítette el az iskola a terveket és hiába fejtegetik fölterjesztésekben a kibővítés szükségét: a kormány, a magyar ipart támogató kormány nem akarja az aradi iskolát fejleszteni és nem akarja lehetővé tenni, hogy a mostaninál nagyobb számú fiatalból képezhessen ki az intézet derék, tanult iparoságot. A kormány kiszámította, hogy az aradi iskola kiépítésére csak három év múlva kerülhet a sor és akárminő fontos érdekek fűződnek is az iparfejlesztési akció keretében számot tevő intézet kibővítésére, az aradi ipari intézmény — vagy azért, mert aradi vagy azért, mert ipari — nem számíthat a kormány jóakartu támogatására.

Beszédekben, lakomákon megragadó szépen dikciójuk mindenki, Kossuth Ferencről kezdve végig a legutolsó közéleti nagyságig annak a kérdésnek a fontosságáról, hogy mezőgazdasági államunkból ipari államot kell teremteni. Ha azonban a legcsekélyebb bőven megtérülő áldozatot kell hozni az ipari szakoktatás érdekében, akkor az ország pénzállamára mutatnak, amelyek nem engedik meg az intézmények fejlesztését. De panaszkodni, azt tudunk a képzett munkaerőben való hiányról, amely egyik legfőbb akadálya a gyáripar fejlettségének az országban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Katalin, operette. (Béret A.)
Szombat: Aranyvirág, operette. (Béret B.)
Vasárnap: Délután: Lotty ezredesei, operette.
Este: János vitéz, operette. (Béret C.)

* Gál Gyula bucsufellepte. Legkiválóbb szerepében, a nagy művészhez méltó keretben bucsuzott el ma este Gál Gyula, három estén át tartó diadalmas vendégszereplés után. Az aradi közönség lelkes szeretettel ünnepelte mind a három estén Gál Gyulát, csodálta nagystíli művészetét és a mielőbbi viszontlátás reményében vett bucsut tőle.

Ma este a Vörös talár híres Mouzon vizsgálóbírójában ragadta bámulatra a közönséget. Ezt az ezer raffinériával számtalan emberrel gyarlósággal felruházott alakot klasszikus tökéletességgel adta. Ebben az alakításban nincs egy mozdulat, mely ne lenne tudatos, beszéde pedig maga a természetesség diadala a színpadon. Három estén át szerzett igazi gyönyörűséget Gál Gyula az aradi publikumnak, mely az ő tiszteletére és a saját gyönyörűségére mind a három este zsufolásig megtöltötte a színházat. A mai előadás a legzavartalanabb művelvezetben részesített mindenkit. Gál Gyula fenomenális vizsgálóbírója mellett Hunyady Etchepareja, Kápolnay Juliska Janettája briliáns alakítások voltak. Lelkes ünnepeltetésben is volt részük. Két fiatal színész: Uff Kálmán és Fehér, aki most került ki a Vigszínház színésziskolájából, kellemes megjelenésükkel és ügyes játékkal kellemes föltűnést keltettek. Végül említtük meg, de a legnagyobb dicséret hangján Leöveyt, aki egy kis szerepben, Bridet tanu szerepében egyikét mutatta be a legtökéletesebben meghumorizált kabinetalakításoknak. Allandó kacagás és percekig tartó taps honorálta Leövey pazar alakítását. H. G.

* A csöppség. A színház művezetősége mindent elkövet, hogy a vasárnap délutáni közönség művészeti igényeit is kielégítse. Sorra előadhatja azokat a darabokat, amelyek maradandó sikert arattak Aradon és a fővárosban s egyébként is értékesek. Vasárnap délután *Fényes Samu* bájos vígjátékát, *A csöppség* et hozzák színre, ebben az idényben először. A címszerepet *Harmath Józsa* játssza, akinek ez a legkiválóbb alakítása.

Állatkinzás a templomban.

★

Nagytiszteletű *Szikra Lénárd* plébános urnak
Arad-Gáj.

Nagytiszteletű uram, kénytelen vagyok önhöz fordulni. Panaszom van. Panaszom, hogy az aradi minoriták templomának bejárata fölött hálót feszítettek ki, amelyben ma délután is három galamb lelte halálát kínos vergődés után. Azt hiszem, nagytiszteletű uram, hogy az állatkinzás nem tartozik azon kötelességek közé, melyeket a kánonjog a szerzeteseknek előír. Visszataszító látvány az, mikor fehér galambok kétségbeesve vergődnek a minorita atyák által kifeszített hálóban, mignem — ad maiorem Dei gloriam, — ott pusztulnak el nyomorultan, ahol a megtört szemű Megváltó szobra hirdeti az örök szeretetet, amely azoney, akár emberről, akár állatról van szó.

Nagytiszteletű uram, ez a háló állítólag azért készült, hogy megvédje a Megváltó kőbe faragott testét az oktan repülő állatok érintésétől. Ugyanazokétól, amelyek a római katolikus egyháznak szimbólum gyanánt szolgálnak. Hiszen a szentlélek szimbólumaként a galambot ismerjük. És ma délután három galamb pusztult el ott, a templom kapuja fölött, ahol arany betűkkel ragyog az Ur dicsőségét hirdető felírás. Nagytiszteletű uram, önnek éreznie kell, hogy az a háló, amely az Ur házának bejárata fölött életeket — ha csak állati életeket is, — pusztít el, sokkal nagyobb kegyeletsértés, mint az volna, ha a galambok reászállának a Megváltó szobrára. A Megváltót megcsufolták, verték, leköpték: és ő szelíden tűrte a bántalmakat, a piszkolódást. A szemem nem rezzent, a kezem nem szorult ökölbe. Pedig emberek, gondolkodó aggyal ellátott emberek voltak, akik így bántak vele. „Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek,” — mondotta. És ime, mikor oktan állatok, a szelídség jelképei odaférkőznek a kőbe faragott Megváltóhoz: hálót, gyilkos hálót feszítenek eléjük. Pedig ezek az állatok igazán nem tudják, mit cselekszenek. A nazárethi megbocsájtott volna nekik, pedig ő nem volt szerzetes.

Nagytiszteletű uram, önhöz fordulok: segítsen ezen a bajon. Nem tudom, miért zárták ki a galambokat az Ur házának eresze alól: hiszen a galambhalál kegyeletsértőbb, mint a galamboknak ott való röpködése. Talán — igen, ez lehet az oka, — talán azért, mert a galambok, a bugó, turbékoló, szerelmeskedő galambok a bujálkodás halálos vétkére emlékeztetnek. Nem is tudok hamarosan más okot találni. De, nagytiszteletű uram, ez az ok sem lehet az igazi. Hiszen kevés olyan szép, olyan igaz és olyan meghatározható részlete van az egész új testamentumnak, mint amikor a Megváltó a bukott, bujálkodó asszonyt megvédi, mondván:

— Az vesse reá az első követ, aki köztetek nem vétkezett. Asszony, menj és ne vétkezzél többé!

Szóval, nagytiszteletű uram, bajos itt

mentséget találni. Nagyon bajos. A templomban, bent, gyertyák fényárjában zengik az ájtatoskodók az Ur dicsőségét. Hangzik a hívó szó: *Venite, adoremus!* És künn, az oltártól 10—20 lépésnyire fehér galambok vergődnek, kinlódnak, törik össze szárnyukat, Fehér galambok, hangtalanul halódó galambok. Fehér galambok nem hallható sikoltása vágódik belé a tavaszi levegőbe. Vajjon, nagytiszteletű uram, mi ér el előbb az Ur zsámolyához: az imádság szavaié, vagy ezeknek a halálra kintott galamboknak csendes elmulása? . . .

Nagytiszteletű uram, önnek érző szive van a galambok iránt. Segítsen rajtuk!

Stilét.

SPORT.

+ Az aradi tornaegylet evező osztálya vasárnap reggel kezdi meg az evezést, amelyet *Visy Ferenc* vezet.

A letört sztrájk.

Teljes meghódolás.

A kereskedők szervezkedése

Engedményeket adnak — de önként

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, április 18.

A kereskedelmi alkalmazottak sztrájkja már ma, a második napon, teljesen letört és végkép megbukott. A sztrájk ma véget ért és csupán néhányan vannak még, akik nem állottak munkába.

Részletes tudósításunk:

Vissza a munkába!

Ma, a kereskedelmi alkalmazottak sztrájkjának második napján sok sok illúzióval lettek szegényebbek az aradi kereskedelmi alkalmazottak. Bebizonyosodott, hogy egész mozgalmukat hibás alapokra fektették, hogy készületlenül találta őket a sztrájk s az sem maradt titok, hogy tegnapelőtt szánalomraméltóan dolgozott a beugratás. Annyira működött, hogy a leghiggadtabb elem is engedett a nyomásnak s nagyrészt beállt abba a mozgalomba, amelyet a hevesebb és meggondolatlanabb kereskedősegédek szítottak. Az idősebbek már az előbbi tárgyalásokon is óva intették fiatalabb kollégáikat, de nem sok eredménnyel, mert mindenkor lehurrogták őket.

Mikor azonban kimondták a sztrájkot, ők sem vonhatták ki magukat, s mint a szakszervezet [tagjai kénytelen-kelletlen] részt vettek abban. Azonban tegnap éjjel összejöttek azok, kikben már kissé lehiggadt az indulat s jobbra családós emberek is, s nagy titokban megállapodtak abban, hogy nem folytatják a sztrájkot s ma reggel munkába állanak. Ez a után végleg eldöntötte a mozgalom sorsát.

A családós kereskedő segédek ma reggel pontosan beállítottak az üzletekbe s miután kijelentették, hogy nem sztrájkolnak, munkába fogtak. Erre aztán egymásután jelentkeztek a többiek is. Az ingadozók valóságos szaglászó körutra indultak. Minden boltba bekukucskáltak s megkönnyebbülten lélekzettek fel, mikor itt is, ott is megláttak egy egy sztrájktrórt. Ma már nem haragudtak úgy rájuk mint tegnap. Ellenkezőleg. Bátorítólag hatott a „rossz példa”, s nagy szomorúan, szégyenkezve többnyire beállított ki-ki a maga boltjába. Dél felé mindsűrűbben jelentkeztek ezek a bűnbánó juhocskák s a kereskedők dicséretére

mondjuk, egy szó, egy szemrehányás nélkül visszafogadtak mindenkit. Legtöbben délből jelentkeztek, mert jól tudták, hogy a főnököket adott szó köti s hogy a délután jelentkezőket már semmi szín alatt sem veszik fel. Az utolsó pillanatban jelentkezők azonban még az utolsó pillanatban is követeléssel állottak elő, s úgy gondolkodtak, hogy megmentik a veszett fejszének legalább a nyelét. Mindegyik olóhuzott a kabátja zsebéből egy-egy ívet, s oda nyomta a főnök elé, írja alá. Az írásban arra kellett volna kötelezniük magukat a főnököknek, hogy a teljes vasárnapi munkaszünetet megadják.

A főnökök azonban okos emberek. Rögtön átláttak a szitán s tisztában voltak, hogy ezzel az írással csak a büszkeségüket akarják némileg megmenteni. Üzleti dolgokban azonban nem igen ismerik a tréfát s az ívek egytől-egyig aláíratlanul tevődtek vissza a zsebekbe.

Érdekes, hogy hogyan dolgoztak tegnap a sztrájkot követően az alkalmazottak. A tegnap már említett telefonos szitkozódáson kívül számos apró ötletet elkövettek csak azért, hogy híveiknek a számát szaporítsák. Egyik kereskedősegéd például, aki nem sztrájkolt, táviratot kapott. A sztrájkolók azt ízenték neki benne, hogy még nem késő, álljon ki. Ha azonban délig meg nem jelenik a Munkás-otthonban, megverik.

A hangulat különben csaknem mindenütt igen nyomott volt. Tegnap még csak akadt itt-ott egy derűsebb jelenet, de ma, ma kinek jutott volna eszébe humorizálni? Kenyerről volt szó s ilyenkor többnyire komolyak az emberek. Akiket visszavettek, aggódtak a többiek terrorizmusától, akiket pedig kizártak, azon busultak, hogy vissza nem mehetnek.

Az utolsó egyezkedés.

A délután folyamán felmerült az az eszme, hogy a békés kiegyezést valósítsák meg. A kereskedelmi alkalmazottak már beérték azokkal az engedményekkel, amelyeket a főnökök a sztrájk előtt adtak meg. Ezeket az alkalmazottak beterveztették az iparhatóságához.

A békéltetési tárgyalást délután öt órára tűzte ki az iparhatóság. A tárgyaláson, amelyet ifj. *Varjassy Lajos* dr. rendőrfogalmazó, helyettes iparhatósági biztos vezetett, megjelentek a főnökök és alkalmazottak bizalmi férfiai. A tárgyaláson a legnagyobb nehézségeket az alkalmazottaknak az a követelése okozta, hogy a sztrájkból kifolyólag *hat hónapig senkit se legyen szabad elbocsátani.*

A kereskedők kiküldöttei, bár kötelezettséget vállaltak aziránt, hogy igyekezni fognak minden alkalmazottat állásába juttatni, a hat hónapi terminusra nézve nem vállalhattak kötelezettséget annál kevésbé, mert több főnök már ma délből, a kereskedők ultimátumában megállapított terminus leteltével betöltötte egyes alkalmazottak helyét.

Hosszu vita után azzal végződött a tárgyalás, hogy ezt a kérdést a kereskedők megbízottai újból az összesség elé viszik és erre nézve határozatot provokálnak. A békéltetési tárgyalásokat holnap folytatják.

A főnökök határozatai.

Az aradi kereskedőfőnökök ma este *Domán Sándor*, sztrájkbizottsági elnök vezetésével ülést tartottak. Az értekezlet konstata, hogy a kereskedelmi alkalmazottak teljesen indokolatlan sztrájkja ma teljesen a főnökök előnyére dől el, a mennyiben a ma délig kitűzött határidőig

az alkalmazottak túlnyomó része teljesen ön szántából, minden kényszerítő eszköz nélkül az üzletekbe lépett és megkezdte a munkát.

A kereskedők értekezlete, miután számos alkalmazott a határidőn túl is, elkészen jelentkezett a belépésre, a teljes béke érdekében kimondta, hogy a szolidaritásban álló kereskedőket föloldja azon határozat alól, amely ma délig szól, s kimondta, hogy minden kereskedőnek jogában áll holnap, *péntek déli 12 óráig saját alkalmazottait*, amennyiben azok önként jelentkeznek, *visszafogadni*. Azon alkalmazottak, akik e határidőn túl állásban nincsenek, bizonyítványukat szombaton délelőtt az *Aradi Kereskedők Körében* vehetik át.

Az értekezlet kimondta, hogy a sztrájk békéltetési tárgyalásait, tekintettel arra, hogy a sztrájkoló alkalmazottak az összeségnek csak kis töredékét képezik, *nem folytatja*. A felszólalások során egyértelműséggel konstatálták, hogy a kereskedők azon engedményeket, amelyeket a sztrájk kitörése előtt az alkalmazottaknak saját elhatározásukból adtak, *saját elhatározásukból fenn fogják tartani*, azok életbeléptetését azonban teljesen *kikapcsolják a sztrájk kereteiből*.

Jelentős határozata volt a mai értekezletnek, hogy az aradi kereskedők már a közel jövőben, minden szakmának bevonásával megalkotják az *aradi kereskedő főnökök szövetségét*, amely állandóvá teszi és kiterjeszti a kereskedők között azt az erős szolidaritást, amely ez alkalommal a kereskedők között megnyilatkozott.

A kereskedelmi alkalmazottakhoz a szervező-bizottság a következő értesítést teszi közzé: Miután azon alkalmazottaknak, a kik még munkába akarnak állni, erre módot óhajtunk nyújtani, tudatjuk az érdekelt kereskedelmi alkalmazottakkal, hogy a kereskedők újabb határozata értelmében minden kereskedőnek *jogában áll saját alkalmazottait*, amennyiben azok a belépésre önként jelentkeznek, *péntek délig újból fölvenni*. Fölvívjuk a még sztrájkoló alkalmazottakat, hogy e legvégső határidőig belépésre jelentkezzenek s így magukra nézve a sztrájk kellemetlen következményeit elhárítsák. *A szervező bizottság.*

HIREK.

Tanulságok.

Arad, április 18.

Az első tanulság, hogy egy két-napos sztrájknak is lehetnek tanulságai, még pedig nemcsak a munkásokra, de a munkaadókra nézve is. Most, hogy a kereskedelmi alkalmazottak munkaszünetési mozgalmá gyászosan megbukott, igen célszerű, ha nemcsak a sztrájkolók, de a kereskedők szempontjából is megállapítjuk: micsoda jelentőségteljes tanítással szolgált ez a mozgalom mindkét félnek.

A kereskedelmi alkalmazottak s velük együtt a munkásság nagyon is tisztában van már ezekkel a tanításokkal. Hogy a sztrájk kétélű fegyver, mely a használóját talán még jobban megsebezheti, mint azt, aki ellen fordították. Tanítja ez a sztrájk azt is, hogy nagyhangú ígérek és beugratások még akkor sem jelentik a föltétlen igazságot, ha párttitkári ajkáról hangzanak el. És tanítja, hogy a cézári hóbortban szenvedő munkásvezérekben gyakran csak a hóbort van meg. A Caesar hiányzik.

A kereskedőknek már sokkalta hasznosabb tanításokkal szolgál a sztrájk. Mindenekelőtt azzal, hogy a gazdasági mozgalmak, különösen a munkásmozgalmak olyan tényezői nemcsak az ipari, de a kereskedelmi életnek is, amelyekkel föltétlenül számolni kell. A kereskedők eddig — hogy úgy mondjuk, — páholyból nézték az ipari munkásmozgalmakat s nem igen gondolkodtak afelől, hogy szervezkedés ellen az egyedüli fegyver csak a szervezkedés lehet. Eddig nem volt szükségük erre a szervezkedésre. És valljuk meg: ha a kereskedelmi alkalmazottak nem ilyen Hübele Balázs módjára ugranak bele a sztrájkba, hanem a kellő anyagi eszközök megszerzése után, erős összetartással, alapos előkészületekkel indulnak a harcba: ez a harc a szervezetlenül álló kereskedők teljes vereségével végződhetett volna. Most már észrevették ezt ők is: folyik a szervezkedés.

A kereskedőknek és a munkaadóknak második tanulsága: hogy az ördög sohasem olyan fekete, aminek festik. Ime, a sztrájk olyan hangosan indult, a munkaszünetők olyan virágos bizalommal és hangzatos önbiztatással irták meg a maguk röpiratait, hogy akadt a kereskedők közül nem egy, aki megdöbbsent. A következtések azonban azoknak adtak igazat, akik nem ijedtek meg.

És harmadsorban megtanulták a kereskedők, hogy gazdasági harcokban az érzékenykedésnek nincsen semmi haszna. Az érzékenykedés mindig a gyengeség jele. A sztrájkoló erős személyeskedéseire a kereskedőknek nem volt válaszuk. Ez a helyes. Nem érzékenykedni, de érezni, érezni az erő öntudatát, érezni a méltányosság követeléseit: ez sokkal hatalmasabb fegyver, mint a legvéresszájabb röpirat.

Tanulságnak talán elég ennyi.

— **Kossuth Ferenc ismét beteg.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter ismét gyengélkedik, e miatt a ma délutáni minisztertanácsban *Szterényi* József államtitkár képviselte. *Kossuth* Ferenc állapotában délután nem állott be javulás. Erős fájdalmak voltak és orvosai kijelentették, hogy hosszabb időt kénytelen ágyban tölteni.

— **Hentaller a koalíció ellen.** Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: Tegnap este koalíciós vacsora volt és az erről szóló tudósításokban a jelenlevők között *Hentaller* Lajos is szerepelt. *Hentaller* ma erre vonatkozólag az alábbi érdekes nyilatkozatot tette közzé:

— Néhány reggeli lap azt írja, hogy én is résztvettem a tegnapi koalíciós vacsorán. Ezennel kijelentem, hogy *én még egy koalíciós vacsorán sem vettem részt*. A szerdai napon kezdetben a függetlenségi-párt tartotta vacsoráit. Ezek vedlettek át koalíciós vacsorákká. Miután én félek, hogy ez is egy lépés arra, hogy az alkotmánypárti kis hal *elnyelhesse a függetlenségi-párti nagy halat*, nem érzem magamat hivatva arra, hogy *e törekvést előmozdítsam*.

— **A vízvezeték megváltása** A város és a vízvezetési társaság szakértői az e múlt hónap-

ban tudvalevőleg tanácskozást folytattak a víz-művek megváltása ügyében. Hosszas vita után a város szakértőinek álláspontja győzött, hogy a tanácskozásokat függeszték fel májusig, addig a város szakértői pedig megvizsgálják a vízvezetési társaság főkönyveit. Ezt azért tartották szükségesnek, hogy a város képviselői meggyőződést szerezzenek arról, vajjon a vízvezetési társaság mérlegeiben nem szerepelnek-e olyan tételek, amelyek nem kapcsolhatók a megváltás alapját képező összeghez. A vízvezetési társaság főkönyveinek átvizsgálása ma kezdődött meg. A társaság hivatalos helyiségében ma megjelentek a város képviselőiben *Rosenberg* Miksa dr., *Révész* Adolf és *Ring* Géza törvényhatósági bizottsági tagok, akik a könyvek átvizsgálásához kezdtek. A munkálatokat ma még nem fejezhették be s annak folytatását a napokra halasztották.

— **A cár kastélyát felgyújtották.** *Pétervárról* táviratozzák: A cárnak carszkojezelói pavillonját, bár katonaság őrizte, ismeretlen tettesek *felgyújtották*. A pavillon erősen megrongálódott.

— **Aradi mészárosok a husnagyvágó ellen.** *Glück* Károly és társai aradi mészárosok ma felebbezést adtak be a törvényhatósági bizottságnak ama határozata ellen, amely szerint az Aradon létesítendő husnagyvágó-vállalat részére 50 ezer korona kölcsönt és egyéb kedvezményeket szavazott meg. A mészárosok többek között azt mondják felebbezésükben, hogy adon a város nekik 50 ezer korona szubvenciót, engedje el a vágatási díjat és adjon adómentességet, akkor ők leszállítják a hus árát tíz százalékkal.

— **A külügyminiszter a német császárnál.** *Bécsből* táviratozzák: *Aerenthal* báró külügyminiszter legközelebb Berlinbe utazik, hogy *Vilmos* császárnál bemutatkozzék.

— **Eljegyzés.** *Breier* Izidor dévai kereskedő eljegyezte *Gross* Adolf kristyóri terménykereskedő bájos leányát, *Zsófikát*.

Boku Szevér, a *Tribuna* szerkesztője eljegyezte *Manolescu* Marilínát, a sinai polgármester leányát.

— **Agitáció mindenáron!** *Máramaroszigetről* jelentik: Nemrégiben két román agitátor jelent meg Máramarosban, hogy egy román népgyűlés megtartásának lehetőségéről információkat szerezzenek. Néhány román községet látogattak meg és a hazafias románság több tagjával érintkeztek, akiket az Apponyi törvényjavaslata ellen rendezendő népgyűlés eszméjének akartak meghódítani. Az agitátorok mindenütt visszautasításra találtak, s minthogy missziójuk nem sikerült, eltávoztak. Nemrégiben két bukaresti egyetemi tanár is járt Máramaros megyében, de nem elégedtek meg román testvéreikkel. A tanárok konstatálták, hogy a máramarosi románok nem hajlandók az agresszív dákóromán mozgalomnak magukat odavetni. Tapasztalataikról röpiratot irtak s ezt elküldték néhány tulzó máramarosi románnak.

— **Szklába ütközött vonat.** Lőcséről táviratozzák, hogy a kassa-oderbergi vasúti vonalon *Kriva* és *Dluka* állomás közt a személyvonat beleütközött egy, a hegyoldalról lecsuszott szklába. Az ütközés következtében a vonat kisiklott, a lokomotív és a podgyázkocsi az árokba zuhant. Az utasok közül senkinek sem esett baja, de a lokomotívvezető és egy pályafelügyelő megsérült.

— **Halálozás.** *Lengyel* Frigyes, az aradi kereskedő világ közbecsülésben álló tekintélyes tagja ma reggel hosszabb szenvedés után 43 éves korában meghalt. Temetése holnap, pénteken délután 3 órakor lesz. Az elhunytat kiterjedt rokonság: a *Lengyel*, *Aussterweil*, *Barta*, *Glück* és *Raucher* családok gyászolják.

— Egy miniszterelnök fia — forradalmár. Bukarestből táviratozzák: Politikai és társadalmi körökben nagy feltűnést keltett *Cogăceanu* volt román miniszterelnök fiának letartóztatása. Az a gyanu merült fel, hogy a miniszterelnök fia állott a forradalmi mozgalomnak élén.

— Inkvizíció egy kaszárnyában. Nagyváradról jelentik: Pár héttel ezelőtt a 37-ik gyalogezred egyik káplárja, *Farkas József* érdekes módját eszelte ki a katonák kizsárasainak. A század hosszú lócájának hasadékába *gombostűket illesztett be* s arra büntetésből a század egyik közlegényét erélyes parancscsal ráültette. A szegény közvitét másnap súlyos betegen vitték be a csapatkórházba s az ezredorvos jelentésére pedig *Farkas József* káplár ellen, ki különben az intelligensebb osztályhoz tartozik, megindították a legszigorubb vizsgálatot. A hadbírósg tegnap ítélkezett ebben az ügyben. *Farkast négy havi brigád áristomra* és rangjáról való lefokozásra ítélte. A közlegény állapota ma „is súlyos” s alkalmasint egész életén át nyomorék marad.

— Háboruskodó szomszédok. Berzovai tudósítónk írja a következőket: Ma reggel *Bugár Alexandru* kaprucái lakos összeveszett szomszédjával *Krisán* Nikolaevval, állítólag azért, mert a telkük közt levő kerítés elhelyezése iránt nézeteltérésben voltak. *Bugár* úgy vetett véget a vitának, hogy bement a szobájába s onnét egy régi puskával visszatérve, azt a kertben levő *Krisánra* fogta és elsütötte. A fegyver ólomdarabokkal volt megtöltve, s ezek közül öt darab a szerencsétlen ember combjába furódott, aki menten összeesett. A sebesültet első segélyben *Magyar Sámuel* dr. berzovai körorvos részestette, akinek 8 ólomdarabot sikerült eltávolítani, kettő azonban csak operáció útján lesz kivethető. *Krisán* állapota veszélyes. A merénylőt, miután *Kaprucán* állandó lakása és vagyona van, nem tartóztatták le, de még a mai napon feljelentették az aradi kir. ügyészségnél.

— Függetlenségi szövetség a fővárosban. *Budapestről* táviratozzák: Az egyes kerületi függetlenségi pártok ma este megalakították a fővárosi függetlenségi pártok szövetségét. A szövetség elnökévé *Holló Lajos* országgyűlési képviselőt választották meg.

— Az aradi nyomda-részvénytársaság közgyűlése. Az *Aradi nyomda-részvénytársaság* ma délután tartotta az évi rendes közgyűlést. A gyűlés elején *Institör* Kálmán elnök magas szárnyalású, szép beszéd kíséretében emlékezett meg a vállalat elhunyt igazgatójáról, *Vásárhelyi* Béláról, felsorolva ennek nagy érdemeit és áldozatkészségét a vállalat fejlesztése körül. A közgyűlés elhatározta, hogy a kegyeletos aktust jegyzőkönyvében örökíti meg. A közgyűlés folyamán került betöltésre a *Vásárhelyi* Béla halálával megüresedett igazgatósági tagsági hely is, amelyre a részvényesek egyhangulag az elhunyt fiát, *Vásárhelyi* Jánost választották meg.

— A lavina-ima. *Aradon* az utóbbi időben tömegestül szállítja a posta az alábbi szövegű levelezőlapokat:

Oh Jézus Krisztusom! Hozzád könyörgök oh nagy Isten, könyörülj rajtam és az egész emberiségen. Tisztíts meg minden büntől a te szentséges neved által most és mindörökké. Amen.

Ennek a tömeges imaszállításnak az a magyarázata, hogy a kalocsai érsek az ima szövegét körlevél kíséretében szétküldötte és ebben arra kérte a katolikus hívőket, hogy mindenki, aki az ima szövegét megkapta, más kilenc személynek küldje el. A körlevélben az érsek figyelmezteti a hívőket arra, hogy az ima terjesztőjének minden kívánsága teljesül.

Az ellenben, aki nem terjeszti, bünt követ el és azt valami csapás éri.

— A hunyadi legények. *Brádról* írja tudósítónk: A brádi sorozás minden esztendőben mozgalmas szokott lenni s a hatóságnak elég dolga akad a rakoncátlan legényekkel. Az idén a napokban volt *Brádon* sorozás, amelyre a környék román legényei seregestül mentek *Brádra*. A sorozás után az ittas legények minden emberbe belekötöttek és egy hintót is megtámadtak, amelyben nők ültek. A nőkre a legények botokkal támadtak s csak gyors hajtással sikerült a hölgyeknek a veszedelemből megmenekülniök. A besorozott legények négy gyalogjáró embert *véresre vertek*. A csendőrség nyomozza a garázda legényeket.

— Megskalpozott asszony. *Brádról* jelentik: *Darabone* Péterné 20 éves bukuresdi asszony békésen hajtotta ökrösszekezt *Brádról* falujába. Okrel valamitől megijedtek és magukkal ragadták a szekeret. Az asszony a kocsi kezei alá került úgy, hogy fején 17 centiméter hosszú sebet szenvedett és *fejbőrének hajjas része levált a koponyájáról*. A szerencsétlenül járt asszonyt eszméletlen állapotban találták meg az országuton. Az első segélyt *Török* dr. bányorvos nyújtotta, ki a fejbőrét visszavarrta helyére.

— A munkások támogatása. *Kassáról* táviratozzák: A *Salkház* részvénytársaság nemrégiben két pincért bocsátott el, akik a kassai pincéretet szervezték. A szocialista-párt magáévá tette a pincérek ügyét és ma este 200 munkás lepte el a vendéglőt, amelyet egy tisztü összejövetelre rendeztek be. A munkások felvonulása nagy konsternációt keltett és értesítették a rendőrséget. Minthogy azonban rendezavarás nem történt, rendőri beavatkozásra nem került a sor. A munkások néhány órai időzés után eltávoztak a vendéglőből.

— Az Aradhegyaljai motorosvasut igazgatósága tudatja a közönséggel, hogy május elsejétől az *Aradról* reggel 4 óra 35 perckor, a *Gyórokról* Arad felé reggel 4 óra 14 perckor, a *Gyórokról* Pankota felé reggel 4 óra 16 perckor, a *Gyórokról* Radna felé reggel 4 óra 20 perckor és a *Pankotáról* reggel 4 óra 35 perckor induló motorosvonatokat forgalomba helyezi.

— Koszorumegegyezés. *Adler* Andor és neje néhai *Lengyel Frigyes* ravatalára szánt koszoru megváltása fejében az aradi Polgári jótékony egyletnek 20 koronát adományozott. A nemesszivü adakozók adományát ezuttal is hálásan megköszöni. *Sarlot* Domokos egyleti elnök.

— A gyermek számárhurutos. Ne késsen tehát megkérdezni az orvostól, hogy mit tart a „*Sirolin-Roche*” nevű szerről. Számtalan orvosi vizsgálat eredményeként megállapították, hogy számárhurut gyógyításánál semmiféle más szer nem állja ki a versenyt a „*Sirolin-Roche*”-al. A köhögést szünteti és gyorsan egészben elmúlik. A gyógyszerárakban kapható „*Sirolin-Roche*” teljesen ártalmatlan, nem izgat és a gyermekek kellemes jó íze miatt szívesen veszik.

— Praeservatív ideális legjobb minőségben *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ *Dániel Tibor* báró kortese. A múlt évi általános képviselőválasztások idején a torontál-megyei *Németh* községben két jelölt lépett fel: *Dániel Tibor* báró és *Kiszely Gyula*. *Dániel Tibornak* *Kaizler Gáspár* korcsmáros volt a legfanatikusabb kortese. A választás napján többedmagával megakadályozta a *Kiszely*-pártiak felvonulását, majd száz főnyi ember előt betört a község házára s a jegyzőt halálra kereste, amiért nem akart a választásnál a *Dániel*-párt mellett mint személyazonossági tanu szerepelni. Ezen ténykedései miatt a nagybecskereki ügyészség ellene és 13 társa ellen választójog megsértése és hatóság elleni erőszak vádjában felmentő ítéletet hozott. Felebbezés folytán ma tárgyalta ezt az ügyet a szegedi kir. ítélőtábla. A felebbezési forum, az első bírósággal ellentétben, a választójog megsértésében nem találta vádlottakat bűnösnek, míg a hatóság elleni

erőszakért fejenként 2-2 havi fogházzal sújtotta őket.

§ *Mikor* a kéményseprő szerelmes. *Eleken Singer* Istvánné szolgálatában állott *Vésza Marjuca*, akire *Gurzó* Lajos eleki kéményseprő segéd már régebben kivetette a hálóját. A leány azonban nem igen viszonzta a legény érzelmeit s így *Gurzó* Lajos epekedése kárba veszett. 1906. június 15-én hajnalban végre elhatározta, hogy a cselekvés terére lép. Bemászott tehát *Singer* Istvánné udvarába s a konyha felé tartott, ahol meglehetősen hiányos kosztumban éppen kenyértészta dagasztott az imádott hölgy. A helyszínen teremni, átkarolni a leányt, egy pillanat műve volt. A dolog azonban nem ment olyan simán, mint gondolta. A leány dulakodni kezdett a lángoló kéményseprővel s ökleivel is értésére adta, hogy semmi szükségé sincs rá. *Mikor* aztán nagy keservesen kiszabadította magát, kiszaladt az udvarra. A legény, akit a kaland sikertelensége a végletekig kihozott a sodrából, felkapott egy botot, utána szaladt és úgy megrakta *Vésza Marjuca*-t, hogy *tíz napig* nyomta az ágyat. Az ügy az aradi járásbíró elé került s *Zih* bíró előtt ma folyt le a tárgyalás. A tanúk mind a tagadó vádlott ellen vallottak s így a bíró súlyos testisértés vétségében mondotta ki bűnösnek, de tekintettel arra, hogy *Gurzó* ittassággal védekezett, mindössze 50 korona pénzbírságra, esetleg 3 napi elzárásra ítélte.

§ *Háztulajdonosnő és házmesterné* püre. *Weinberger* Lajos, a *Deák Ferenc* utcai *Lukács* ház volt házmestere ma törvény elé állította volt háziasszonyát, *Lukács* Gézánt. Becsületsértéssel vádolta meg az uriaszonyt, aki állítólag lebatyározta. A tárgyaláson *Lukács Gézánt Köpf* János dr. képviseltette magát, aki a bizonyítás kiegészítését kérte, s újabb tanukat jelentett be. *Zih* József bíró helyt adott a kérelemnek s a tárgyalást elnapolta.

§ *Marc* a leányért. Annak idején megirtuk, hogy *Filadelfi* Adolf aradi iparost a *Tököli-téren* valaki megszúrta. A rendőrség megindította a nyomozást, s megállapította, hogy a merénylő *Pevák* János, *Filadelfinek* szerelmi térer riválsa volt. A mint a sértett felgyógyult, megtette *Pevák* ellen a feljelentést. Ma tárgyalta ezt az ügyet az aradi büntető járásbíró. *Filadelfi* előadta, hogy március 19-én, mikor menyasszonyától hazafelé ballagott, *Pevák* megtámadta és kétszer fejbevégtte. Ezt még csak megbocsátotta volna neki, de 30-án, mikor ugyancsak a menyasszonyától távozott, vádlott hátba szúrta s ezzel súlyos testi sértést követett el rajta. Szigorú megbüntetését kérte. *Pevák* János azzal védekezett, hogy ő már négy év óta szereti azt a leányt, aki *Filadelfi* menyasszonya, közeledni azonban sértett miatt nem mert. Ezért haragudott rá. *Beismeri*, hogy vétett a sértett ellen, de ha ez visszavonja panaszát, örökre lemond a leányról. *Filadelfi* ugylátszik nem volt egészen biztos a dolgában, mert kapva kapott az ajánlaton. Elfogadta *Pevák* békejobbját és nyomban visszavonta a panaszát. A bíróság ez alapon *Pevákot felmentette*.

§ *Lövöldöző szabóinas*. Mult év júniusában történt, hogy *Kadinczky* Gábor aradi magyar szabó áruival kiment a vásárra. Két inasa volt, akiket otthon hagyott. A fiatalok természetesen kedvükre garázdálkodtak s így történt, hogy *Burfetye* Simon 15 éves szabóinas egy régi rozsdás revolverrel, a melyet a lomok közt talált, célba vette *Miskin* Demetert, aki nálánál egy évvel ifjabb és szintén szabóinas *Kadinczky* nál. A revolvért *Miskin* felé fordítva, többször elsütötte s e közben nem vette észre, hogy egy töltést benne felejtettek. Ez a töltés elsült s a golyó a szerencsétlen fiu hasába furódott, a ki hosszabb ideig feküdt sebével a kórházban s valóságos csuda, hogy megtudták menteni az életét, mert a golyó beleit furta át. A törvényszék ma ítélkezett *Burfetye* Simon felett s gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége miatt egy heti fogházra ítélte.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, április 18.

Kínálat és vételkérő korlátolt. Elkelt 20,000 méter-mázsa 5 fillérrel olcsóbb áron.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilsra	8.14—8.15	8.19—8.20
Buza októberre	8.20—8.21	8.28—8.29
Rozs áprilsra	6.55—6.56	6.57—6.58
Zab áprilsra	7.66—7.67	7.73—7.74
Uj tenzeri	5.36—5.37	5.41—5.42

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	663.25
Nagyar hitelrészvény	776.25
Leszámlitobank részvény	507.50
Rima-Murányi vasme részvény	15.25
Magyar leiza og hitelbank	499.—
Osztrák-magyar Államvasuti részvény	667.—

FERENCZ JÓZSEF keserűvíz

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

N. D. (Arad.) A kulturpalota ügyét a városzabályozási tervek elkészültéig félretette a közgyűlés. Így tehát a különben figyelemreméltó cikk nem aktuális.

B. előfizető (Főnlak.) Annak van igaza, aki azt mondta, hogy IV. Béla alatt. Azt, hogy „Jöttem, láttam, győztem!” — Julius Caesar mondta először. Azóta már többen mondták.

R. K. (Arad.) Sajtóhiba ellen nincs orvosság. A papi nőtlenséget tényleg coelibatus (ejtsd cölibatus) néven ismerjük. A névváltoztatásról ebben az esetben nem a m. kir. belügyminiszter tehet, hanem a szedőszekrényben lakozó felsőbb hatalmak.

Nemzeti Színház.

A) bérlet. A) bérlet

Pénteken, 1907. évi április hó 19-én:

Katalin.

Eredeti operette 3 felvonásban. Irta: Dr. Béli Izor. Zenéjét szerző: Fejér Jenő

SZEMÉLYEK:

Katalin cárnő Wlasák V.	Ivanoff Alexis Kulcsár L.
Guráczky Leo Marházi M.	Chevalier Szatbmári A.
Buranoff Iván Várnai Jenő.	Duplessis Kálai Jolan.
Sunderland Delli Lajos.	Anica, kedvese Zalai Margit.
Troikoff Fedor Fehér A.	Gregor Ladislai J.

Közdete este 7 óra fél órakor.



157

IDEGENEK ARADON.

Április 18.

Fehér Kereszt-szálloda. Varga Imre dr. ügyvéd Hódmezővásárhely. — Denof Miksa mérnök Brunn. — Szigeti Mihály hivatalnok és neje Orsháza. — Hegyesi Iván tisztviselő Piski. — Dracker György dr. orvos Fiume. — Manogh Frigyes kereskedő Páris. — Husnik Sándor Nicolsburg. — Szilágyi Elek gazdatiszt Nagybecskerek. — Biró József és családja Hódmezővásárhely. — Fabian Sándor kereskedő Gyulafelhérvár. — Badenheimer Károly Bécs. — Rippert János hivatalnok Makó. — Grünberger Manó kereskedő Orsova. — Bader Hugó építész Berlin. — Kornháber S. kereskedő Prága. — Zragan Imre gazdálkodó Pécel. — Moldován József ékszerész Budapest. — Darvas Lajos ügyvédjelölt Orsháza. — Kern Izsó kereskedő Temesvár. — Grossz Simon kereskedő Brassó. — Geiringer Dezső kereskedő Bécs. — Dohányosi Aladár ügyvédjelölt Szeged. — Posa Antal és neje Besztercebánya. — Oszkár Miksa utazó Szolnok. — Schwarcz Miklós utazó Békéscsaba. — Schmidt Imre utazó Pozsony. — Dénes Leó utazó Budapest. — Huszár Béla utazó Budapest. — Veisz Sándor utazó Budapest. — Lefkovicz Mór utazó Budapest. — Lantos Géza utazó Budapest. — Rosenvasszer J. utazó Budapest. — Stern Simon utazó Budapest. — Heries Andor utazó Budapest. — Beck Miksa utazó Bécs. — Klaus Lajos utazó Bécs. — Löwenhard Samu utazó Bécs. — Sthalberg Oszkár utazó Bécs. — Schrottman S utazó Bécs. — Radler Mór utazó Bécs. — Fürst Márton utazó Bécs. — Török Samuel utazó Bécs. — Fried Ignác utazó Bécs. — Stern H. utazó Bécs. — Suhajda Lajos és neje Banasd.

Központi szálloda. Molencz György jegyző és neje Kubin. — Kemka Gyula főerdész és neje Kapruca. — Kalin Ferenc mérnök Budapest. — Hochsinger Adolf kereskedő Bécs. — Willeur Alfréd főmérnök Szeged. — Grünstein Armin kereskedő Bécs. — Tarján Géza birtokos Bukarest. — Erdélyi Róbert kereskedő Budapest. — Lukács Jánosné birtokosné és leánya Gattaja. — Barkassy Kálmán birtokosné Algyest. — Bakk Antal birtokos Bánhegyes. — Miklós Jenő kereskedő Budapest. — Barger Mátyás birtokosné Lovrin. — Burger Erzsébet birtokosné Lovrin. — Seiber Hugó dr. körorvos Bogaras. — Weisz Mór kereskedő Budapest. — Bányász Henrik kereskedő Budapest. — Kobler Károly kereskedő Budapest. — Hofman Sándor kereskedő Budapest.

NYILTTÉR.

Alulírottak szomorodott szívvel tudatják, hogy a szeretett férj, fiu, apa és testvér

LENGYEL FRIGYES,

kereskedő, Lengyel Testvérek cég beltagja, Arad szab. kir. város törvényhatósági-bizottsági tagja,

f. hó 18-án. hajnali 1/2 órakor, hosszabb szenvedés után, életének 41-ik, házasságának 9-ik évében jobblétre szenderült.

Drága halottunk hült tetemei f. hó 19-én, délután 3 órakor fognak a gyász-házból (Szabadság-tér 21. sz.) az aradi izr. sirkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Arad, 1907. április hó 18-án.

Béke poraira!

Özv. Lengyel Frigyesné, szül. Raucher Erna, neje.	Lengyel Rozália, anyja.
Lengyel Alfréd, Böske, Juiska, gyermekei.	Raucher Adolf és neje, após és anyós.
Austerwell Zsigmond, Barta Salamon Glück Dezső, Raucher Emil, sógorai.	Austerwell Zsigmondné sz. Lengyel Fanny, Barta Salamonné sz. Lengyel Hanna, Glück Dezsőné szül. Lengyel Berta, Lengyel Lipót, Lengyel Tivadár, testvérei.
Lengyel Lipótné, Lengyel Tivadarné, sógoronői	

1162

Köszönetnyilvánítás.

Alulírott mélyen gyászoló család, fájdalmas hangon mond köszönetet mindazon nemes szívű rokon, ismerős és jóbarátnak, kik felejthetetlen férjem, illetve atya, após és nagyatyja

néhai SZOJKA JÁNOS

1907. évi április hó 17-ikén délután végbement temetésén megjelenésük által fájdalmunkat enyhíteni szivesek voltak.

Különös köszönetünket fejezzük ki továbbá mindazoknak, kik drága halottunk ravatalára koszorút elhelyezni kegyeskedtek.

Arad, 1907. április 18.

A gyászoló Szojka-család.

Szőlőoltványok.

Fajtiszta riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökerzetű, bor és csemegefajú

fásoltványokat

szállít, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szivesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 303

Telefon 229.

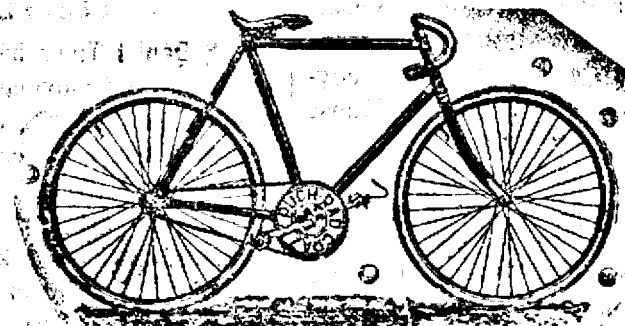
Telefon 229.

Kalmár József

kerékpárraktára

486

Arad, Salacz-utca 2. szám.



Uj és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy javító műhely.

Sirolin

Ennél az érvényűt és a testvért, megújítja a köhögést, vildéköt, éjjeli izmádat.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenben „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc).

„Roche”

Kapható orvos rendelésre a gyógyszerárúházban. — Ára évenként 4— koronára.

Kiadó lakások!

A Vörösmarty-utca 3. számú házban, a színházzal szemben, II. emeleti

utcai lakások

május hó 1-től,

illetve azonnal kiadók.

Ugyanott a II. emeleten

egy kisebb udvari lakás azonnal kiadó.

Bővebbet a gondnoknál a házban 6. ajtó szám. 496

Eladó

Orczy-u. 10. számú ház.

Bővebb felvilágosítást ad

Csepreghy Mihály

1163 mérnök.

ARAD, Sina-utca 3.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szíves figyelmét felhívni arra, hogy 793

Weitzer János-utca 10. szám alatt

Dr. Robitzek-ház

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a legegánsabb izlést kielégítő angol és francia divat szerinti **toiletteket** a legjutányosabb árak mellett készítek, melyre tapasztalatainkat úgy én, mint nóm, nagy fővárosokban szereztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t. hölgyközönséget, hogy a legmodernebb szabászat tanítását a legrovidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvételnek

5000 lakossal bíró községben

eladó

az egyetlen és jó forgalmu

gőzmalom.

Bővebbet

Dr. SIMONKA GY.,

ügyvédnél

1157

G y u l á n.

Eladó szőlőoltványok!

Ez évi terméséből

amig a készlet tart

még különböző bor és csemege fajú

kiváló szép gyökeres fás szőlőoltványok

kerülnek eladásra mérsékelt ár mellett.

Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál

1080

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltványtermelő

Telefon 410. Arad, Batthyány-utca 13. Telefon 410.

Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

A J Á N I J U K.

Arcz-cremek

Fogpasták

Illatszerek

Fogkefék

Hölgyperok

Szájvizek

Kölni vizek

Szappanok

Fogporok

Hajvizek

Fogcremek

Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

341

ARADON.

Tápértékben leggazdagabb,

Hatásában felülmúlhatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

• 313

Tyúkszem már nincs többé!

igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLINT

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi fogorvos bacteriumölő

szájvizének és **fogporának** egyedüli raktára

egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibelya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fill.

„NEVER“ amerikai gumi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-ter 22. sz., a megyeházzal szemben.

APRÓ HIRDETESEK.

József főherceg-uton

emeletes ház eladó. Telke kiterjed a körutig. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1156

Kovaszinc községben

egy jó forgalmu szatócsüzlet, dohányrudával egybekötve azonnal eladó. Ugyanott egy 412 □-ól területű 1410 drb. termőtökével beültetett szőlő szintén eladó. Értekezhetni: Tóth Lajosnál, Kovaszinc. 1145

Francia „Blouse Album“

dus tartalommal, legújabb eredeti francia divatképekkel I korona 50 filléért kapható Ingusz I. és fia könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 361

Hintó eladás.

Egy igen jó karban lévő könnyű használt fedeles hintó és különféle új kocsik igen jutányosan eladók. Erzsébet-körut, az ipartestülettel szemben, Olasz Lajos kocsigyártó, Arad. 1159

Maculatura papiros

kapható lapunk kiadóhivatalában.

Telephon sz. 242.

Kalmár József

hatóságilag engedélyezett villamos világítási felszerelő Arad, Salacz-u. 2.

Költözködéseknél vagy lakásváltoztatóknál

villanyvilágítási vagy villanyos csengő

bevezetéseket vagy átalakításokat jutányosan és gyorsan eszközöl

Kalmár József

villanszerelő Arad, Salacz-utca 2.

175 darab pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható árban elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5-6. szám alatt.

Pölzl kávéház

mellett.

Telefon szám 184. Mosóintézet átvétel! Telefen szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelégedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvettém és annak szakszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást házilag kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézművesmunkával, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

Arad-hegyaljai h. é. motoros vasut.

1037-1907. szám.

Hirdetmény.

(Uj vonatok forgalomba helyezése 1907. évi május hó 1. napjával.)

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy 1907. évi május hó 1. napjával az 1907. évi március hó 1. napján kiadott menetrend-hirdetményünkben foglalt vonatokon kívül még:

Aradról a reggel 4 óra 35 perckor induló 2. sz. vonatunkat;

Gyórokról Arad felé a reggel 4 óra 14 perckor induló 1. sz. vonatunkat;

Gyórokról Pankota felé a reggel 4 óra 16 perckor induló 102. sz. vonatunkat;

Gyórokról Radna felé a reggel 4 óra 20 perckor induló 202. sz. vonatunkat.

Pankotáról a reggel 4 óra 35 perckor induló 201. sz. vonatunkat forgalomba helyezük.

Bővebbet a már 1907. évi április hó 5 napjától való érvénynyel kiadott menetrend hirdetményünk nyujt.

Arad, 1907. évi április hó 18-án.

1161

Az igazgatóság.

Uj házban kiadó lakások!

A törvénykezési palota főbejáratával szemben épülő új házban

1907. évi augusztus hó 1-jére kiadó

földszinti 5 utcai szobás modern uri lakás, két külön bejárat a lépcsőházból,

földszinti garçon lakás, 2 utcai és egy udvari szobás,

első emeleti 6 utcai szobás nagy uri lakás, erkélylyel,

első emeleti 4 utcai, 1 udvari szobás uri lakás, erkélylyel,

másodemeleti 4 utcai szobás uri lakás, erkélylyel

másodemeleti 3 szobás uri lakás, lépcsőházból két külön bejárat, erkélylyel.

Mindenik lakáshoz mellékhelyiségek: hálószobából nyíló modern berendezésű fürdőszoba, továbbá előszoba, konyha, cselédszoba, éléskamra és két külön pince tűzifa és zöldség részére.

Felhordásra felvonó.

Tágas mosókonyha, mangorló és vasaló-szoba. Padlásrekesz és két nagy szárító padlás.

Bővebb értesítés dr. Suciú János ügyvéd irodájában nyerhető, József főherceg-ut 7. szám. 1102

3 régi szó...	3 új szó...
Altvater	Altvater
Gessler	Gessler
Jägerndorf	Budapest

Hajdu tea

mel- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.

Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, számarhurut, elnyálkásodás, minden mellbaj, a légszűrés, a tüdő, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, asthmamellbaj, asthmas ellen.

Ára 60 fillér.

Kapható Aradon,

Földes Kelemen
gyógyszerész. 288

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott **Borszivattyuk**

számtalan esetben kipróbált szer.

A szivattyu hengerből a bor utoisáig seppig kinyelik, a szőlő magvak, szőlő és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

számtalan esetben kipróbált szer.

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

számtalan esetben kipróbált szer.

Hönig Otto

számtalan esetben kipróbált szer.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.